

prosvetni delavec

25let

List delavcev v vzgojno-izobraževalnih zavodih

Ljubljana, 7. junija 1974 – številka 11

Prepričanje

Nič sanjaške zanesenosti ni v teh obrazih, pač pa prepričanje v vrednost dela in pravičnost boja. Taki ljudje se ne ustavijo na pol poti. Ne grožnje ne bolečine – samo smrt jih pahne na tla, da lahko na njihovo mesto stopijo drugi. To je naša preteklost; daljna preteklost izpred 500 let in bližnja preteklost izpred 30 let. Leta ne štejejo. Ko se delovni človek zave samega sebe in ko se narod zave samega sebe, je vsaka nadvlada, poniževanje in izkoriščanje začasno. V soboto, 15. junija bomo s sklepno slovesnostjo na ljubljanskem gradu počastili spomin našega prvega upora. V tem slavu in v našem prepričanju je združeno vse: tudi naša sedanja zavest o vrednosti dela in naša pripravljenost upreti se poskusom, da se okrni naša enotnost. (Na fotografiji: detajl spomenika kmečkim upornikom – kipar Stojan Batič) – N. M. /

Ustanovljena je republiška sindikalna konferenca delavcev s področja vzgoje in izobraževanja

Novo obdobje organiziranosti našega sindikata

Letošnjega 4. junija se je zbralo v dvorani Doma sindikatov v Ljubljani 80 delegatov (od 93 izvoljenih) občinskih sindikalnih konferenc, ki sestavljajo republiško sindikalno konferenco delavcev s področja vzgoje in izobraževanja. V to konferenco so vključeni delavci vseh področij vzgoje in izobraževanja,

razen visokega šolstva. Na sestanku je konferenca sprejela poslovnik o svojem delu in izvolila 11-člansko predsedstvo. Za predsednika konference so izvolili GEZO ČAHUKA, ravnatelja osnovne šole Trnovo v Ljubljani, za podpredsednika VALENTINA PIVKA, profesorja z gimnazije Kranj, za se-

kretarja konference pa so imenovali SLAVKA PEVCA, dosedanjega sekretarja izvršnih odborov za vzgojo in izobraževanje ter visoko šolstvo. Z ustanovitvijo konference je prenehalo delo izvršnega odbora za vzgojo in izobraževanje.

„Z ustanovnim sestankom republiške sindikalne konference

delavcev vzgoje in izobraževanja se v resnici začne novo obdobje organiziranosti našega sindikata – obdobje, v katerem se bodo nedvomno zelo spremenile in izpopolnile vsebine, metode in oblike dela naše organizacije,“ je poudaril v uvodnem govoru predsednik dosedanjega izvršnega odbora za vzgojo in

izobraževanje FRANC GALIČ. Govoril je o dejavnosti in pomenu sindikata, posebej pa je opozoril na novo vlogo te organizacije, ki jo zagotavljata sedanja republiška in zvezna ustava: sindikat je široka družbenopolitična organizacija delavcev – tista, ki mora najbolj neposredno zrcaliti in uveljavljati njihove

interese. S tem so sindikatu naložene zahtevne naloge: delavec mora biti v oporo pa tudi v spodbudo, da povsod samoupravno odločajo o razmerah, v katerih delajo in o dosežkih svojega dela. Skrbi naj, da se bosta okrepili enotnost in soli-

(Nadaljevanje na str. 2)

Začrtana prihodnost

V glavnem mestu naše domovine se je 30. maja končal jubilejni kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Kongres je ponovno – pred delavskim razredom in vsemi občani – manifestiral enotnost in moč vodilne sile naše družbe. Vsemu svetu je odkrito in nedvoumno povedal, kako zanesljivo in brez omahovanja nadaljuje socialistična Titova Jugoslavija svojo neuvrščeno politiko, politiko miru in prijateljstva, politiko zблиževanja z vsemi, ki so za mir in pravičnost.

Kritično je ocenil prehojeno pot in podal bilanco naših uspehov, odkrito pa je opozoril tudi na slabosti: na to, kje smo napravili napake in s kakšnimi težavami smo se bojevali. Pozornost vsega kongresa je bila usmerjena v prihodnost, v naš jutrišnji dan, v tisto, kar je treba storiti. Dani so bili napotki, kako je treba delati in kako se moramo organizirati, da bomo dosegli čim večje uspehe pri graditvi samoupravne socialistične družbe.

Kongres je začrtal pot naše prihodnosti, ki se je začela že zdavnaj v preteklosti našega revolucionarnega gibanja, se nadaljevala v obdobjih, ki ju začneta letnici 1937 in 1941, ter vodila skozi težka poveljna leta in viharne dni, ki so kasneje nastopili za mlado Titovo Jugoslavijo. Za državo, ki je prva v zgodovini zapisala na svojo rdečo zastavo tudi besedo SAMOUPRAVLJANJE in popeljala ljudstvo po povsem novih poteh.

To je bil kongres samoupravljanja, kongres enotnosti Zveze komunistov Jugoslavije, enotnosti, kakršno je težko najti, kongres zmagoslavja samoupravne socialistične misli in revolucionarne akcije. Kongres, ki ni manifestacija, temveč dogovor komunistov o tem, kako bodo v prihodnjem revolucionarnem obdobju delali bolje in bolj odgovorno, kako bodo načrte dosledno uresničevali.

Posebno pozornost je posvetil kongres problematiki vzgoje in izobraževanja. Dal je smernice, ki bodo temelj za delo, pomagale pa nam bodo tudi v boju za novega človeka, za nove generacije samoupravljalcev, za novo šolo, novi lik učitelja, študenta in učenca; za nove odnose na vseh področjih vzgojno-izobraževalnega sistema, ki ga je treba temeljito spremeniti.

Tito je ob koncu kongresa med drugim poudaril, da morata imeti vzgoja in izobraževanje prednost in da je to naloga Zveze komunistov.

Četudi ne bi bilo posebnih kongresnih resolucij in stališč – za nas prosvetne delavce, za vse, ki se ukvarjajo z vzgojo in izobraževanjem, ni boljših kačipotov, kot so Titove besede o vzgoji in izobraževanju mladih.

Naše naloge so jasne. Kongresu morajo slediti akcije vseh naprednih sil, da bomo še bolj pogumno, organizirano in odgovorno uresničevali kongresna stališča v vsakdanjem življenju. V tem življenju pa imata vzgoja in izobraževanje vidno in nenadomestljivo vlogo. Tudi to je bilo med drugim jasno povedano na zboru jugoslovanskih komunistov.

ĐORĐE ĐURIĆ

Švedsko-jugoslovanski dialog se nadaljuje

Začelo se je leta 1972, ko je vrhovna šolska uprava Švedske ponudila Jugoslaviji, naj imenuje svoje predstavnike v delovno skupino za reševanje vprašanj šolanja jugoslovanskih otrok na Švedskem. Od tedaj delovna skupina tudi obstaja, v njej pa so predstavniki socialističnih republik: Hrvaške, Slovenije, Srbije in Makedonije. Delo jugoslovanskega dela skupine vodi Narcisa Cemalović, podsekretarka v republiškem sekretariatu za izobraževanje, kulturo in telesno vzgojo SR Hrvatske. Predsednik mešane švedsko-jugoslovanske delovne skupine je Lars-Ingemar Karlrooe, sekretar pa Sven, G. Johanson. Mešana komisija se sestaja dvakrat letno, enkrat v Jugoslaviji in enkrat na Švedskem.

Letošnjega aprila (od 20. — 26.) je bilo 4. zasedanje mešane švedsko-jugoslovanske delovne skupine v Jugoslaviji. Člani skupine so imeli uradne pogovore, poleg tega pa so si ogledali Jasenovac, v Zagrebu so obiskali filozofsko fakulteto — katedro za hrvatsko-srbski jezik ter eno od osnovnih šol, popoldne pa so odšli na izlet v Kumrovec. V Ljubljani so si ogledali dejavnost Pionirskega doma ter se pogovarjali na filozofski fakulteti na lektoratu za švedski jezik o pripravah za tečaj švedskega jezika za morebitne prihodnje učitelje, ki naj bi poučevali naše otroke na Švedskem. Gostje so si med svojim bivanjem v Sloveniji ogledali še Poštojnsko jamo in Bled ter obiskali osnovno šolo Lucijan Seljak v Kranju.

Kot predstavnica naše republike sodeluje v tej skupini LOJZKA VIRTICEVA, svetovalka v republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo. Potem ko smo zvedeli za letošnje zasedanje, smo jo zaprosili za tale pogovor:

— Kaj je spodbudilo švedsko vlado, da je ustanovila to skupino?

„Razlog je preprost. Dovolj je že tale ugotovitev: na Švedskem je vsak deseti otrok tujec;

50 odstotkov vseh tujih delavcev je Fincev, nato sledi po številu Jugoslavlani. Treba je bilo torej organizirano poskrbeti za otroke teh delavcev, da ne bi pozabili materinega jezika. Obljubili so nam, da bomo šele čez leto dni — spomladi leta 1975 dobili prave podatke o tem, koliko naših otrok po posameznih narodnostih je na Švedskem. Za sedaj imamo samo stare podatke iz šolskega leta 1972/73: 7.182 otrok jugoslovanske narodnosti je starih od 0 do 7 let, 5.660 pa od 7 do 17 let. Po oceni naše ambasade biva na Švedskem okrog 40.000 Jugoslovancev.

Poleg rednega pouka, kakršnega imajo švedski otroci, imajo naši otroci še dve uri dopolnilnega pouka iz materinskega jezika.

— Kdo izbira in namešča učitelje, ki poučujejo jugoslovanske otroke dopolnilni pouk in kakšen je njihov položaj?

„O tem nam je pripovedoval ataše za šolstvo pri jugoslovanski ambasadi Vinko Zidarič. Naše otroke na Švedskem poučuje približno 100 učiteljev. Niso poslani iz Jugoslavije, nameščajo in plačujejo jih občinske šolske uprave, za to službo se lahko prijavi kdorkoli, edino merilo je, da zna poleg materinskega še švedski jezik. Večina

učiteljev živi že dalj časa na Švedskem, nimajo stalnih stikov z domovino. Znašli so se pred zahtevnimi nalogami, pred težkim delom, za katerega so potrebne najboljše pedagoške in osebnostne lastnosti. Delo v kombiniranih oddelkih zahteva posebno sposobnost — upoštevati je treba jezikovne posebnosti in različno znanje materinega jezika učencev. To delo pa lahko opravlja samo dobro poučeni in dobronamerni učitelji. In kako je v resnici? Nekateri učitelji nimajo stikov s starši in jugoslovanskimi družinami na Švedskem (s tistimi, ki so povezani z ambasado). So celo pod vplivom emigrantskih skupin, ki trde, da sta srbski in hrvaški jezik dva povsem različna jezika itn. Zato nastajajo nesporazumi, ki se lahko razrešijo v prava narodnostna nasprotja.

— Kakšne težave imajo učitelji dopolnilnega pouka?

„Največji problem je njihov neurejen delovno-pravni status. Delo teh učiteljev poteka v izjemno težkih in večkrat nepredvidljivih okoliščinah. Učitelji, ki poučujejo dopolnilni pouk, nimajo možnosti, da bi se izpopolnjevali v materinem jeziku. Pri svojem delu ostajajo brez pomoči in nadzora. Če že poskušajo zanje poskrbeti, se pri zahtevanju zaustavijo zgolj pri reševanju materialnih in socialnih problemov učiteljev. Nihče od njih ni namreč obvezno so-

cialno in zdravstveno zavarovan.“

— Otroci so torej naši, učitelji „nikogaršnji“. Morda pa se vendarle razločujejo med seboj po izobrazbi, odnosu do otrok, zavesti do dela, ki ga opravljajo?

„Brez števil in imen bi jih lahko razdelili v tri kategorije: v prvo sodijo učitelji, ki so kvalificirani in imajo primeren odnos do dela; v drugi so učitelji brez kvalifikacije, imajo pa izobrazbo drugačne vrste — so sicer prizadevni, toda zaradi pomanjkljivega znanja ne morejo kdo ve koliko koristiti; v tretji pa so tisti učitelji, ki so si že našli drugačno službo, pa opravljajo to kot dodatno delo.

— Kaj pravijo uradni podatki?

„Po uradnih podatkih je na Švedskem 99 jugoslovanskih učiteljev, in sicer 77 v srbskih in hrvaških oddelkih, 11 v makedonskih, 5 v albanskih, 4 v slovenskih in 2 v romunskih. Kar 70 odstotkov jih je v okrajih Stockholm, Malmö in Göteborg. 45 odstotkov jih je zaposlenih s polnim delovnim časom, drugi pa so zaposleni v drugačnih službah in opravljajo svoje delo honorarno. 51 učiteljev ima neke vrste pedagoško izobrazbo, 21 jih ima višjo izobrazbo — nepedagoške smeri, 14 srednješolsko izobrazbo, 13 pa samo osnovnošolsko.“

— O čem ste se pogovarjali

na letošnjem sestanku mešane švedsko-jugoslovanske delovne skupine?

„Razpravljali smo o organizaciji dopolnilnega pouka — omenila sem že, da so nam obljubili za prihodnje leto statistične podatke o narodnosti otrok jugoslovanskih delavcev na Švedskem. Posebna točka obravnave je bil tudi pogovor o možnostih organizacije zunajšolske dejavnosti v materinem jeziku jugoslovanskih otrok (v času rednega fonda ur za zunajšolsko delo, ki ga plačajo švedske oblasti). Posebej smo zahtevali, da se ustvarijo možnosti, da bi izbirali učitelje v Jugoslaviji, da bi se učitelji, ki poučujejo otroke jugoslovanskih delavcev, lahko izpopolnjevali na Švedskem in v Jugoslaviji.“

— Kakšne so možnosti za strokovno izpopolnjevanje pri nas?

„Na filozofski fakulteti že deluje lektorat za švedski jezik, ki je pripravljen prevzeti organizacijo tečajev švedskega jezika za prihodnje učitelje. Do jeseni bo v sodelovanju s Švedijo izdelan program izobraževanja za učitelje. Za poučevanje v tujini bodo izbrani najboljši učitelji, ki bodo najprej opravili tečaje za švedski jezik in se seznanili s švedsko šolsko zakonodajo.“

— Kakšni so bili dosežki dvodnevnih pogovorov?

„Lahko rečem, da je sodelovanje dokaj uspešno. Medtem

ko je bilo v začetku skoraj vse v rokah Švedov — po njihovi zamisli, lahko sedaj rečemo, da dobivajo zadeve novo podobo: ukrepi postajajo odsev resničnih razmer in potreb. Skupaj bomo pripravili učne načrte, prepričali smo jih, kako zelo pomembne so zunajšolske dejavnosti za naše otroke, poučili smo jih o tem, da ni bistvenih razlik med srbskim in hrvaškim jezikom, in da imajo zato lahko ti otroci skupen dopolnilni pouk. Skupina se bo zavzemala za to, da bodo prostovoljne dejavnosti na Švedskem uvedene v materinem jeziku, sodelovali bomo pri izdelavi učnih načrtov ter pri izbiri učil in učnih pripomočkov. Predstavniki obeh dežel-Švedske in Jugoslavije smo izrazili željo po izmenjavi kulturnih skupin, knjižnih in likovnih razstav za učence, gledaliških prireditev ipd. Pomembno smo protestirali zaradi nizkega števila ur materinega jezika, ki ga je manj, kot predvidevajo kjerkoli za pouk tujega jezika; to pa ni v skladu z resolucijo organizacije Združenih narodov o pravicah otrok.

V primerjavi z razmerami pred dvema letoma lahko rečemo, da pomeni sedanje sodelovanje precejšen napredek. Švedi so sprejeli dialog z nami, sprejeli so nas kot enakovredne člane in potrebne sodelavce v svoji delovni skupini.“

MARJANA KUNEJ

Novo obdobje organiziranosti našega sindikata

(Nadaljevanje s 1. str.)

darnost delavcev pri odločanju o vseh pomembnih vprašanjih, zagotavlja jim politično zaščito, si prizadeva za uveljavljanje delegatskih razmerij itn.

Cetrta konferenca Zveze sindikatov Slovenije, ki je bila pred letom dni, je sprejela pomembne sklepe o dejavnosti slovenskih sindikatov v novih razmerah. Te pa so povsem naravno zahtevale tudi spremembe v njihovi organiziranosti. V vsaki TOZD mora biti osnovna organizacija sindikata, o vseh pomembnih zadevah pa odločajo vsi njeni člani. V prvih mesecih so bile v vseh slovenskih občinah ustanovljene sindikalne konference za ožje dejavnosti, sestavljene iz delegatov osnovnih sindikalnih organizacij. Iz izvoljenih delegatov občinskih konferenc se prav te dni konstituirajo republiške konference. S takšno organizacijo naj bi bil zagotovljen vpliv sindikata povsod tam, kjer sprejemajo odločitve. Poskrbljeno je za potrebno usklajevanje vseh organov sindikata. To preprečuje tako imenovani forumski način dela kateregakoli od njih.

V nadaljevanju je Franc Galič na kratko orisal najvažnejše že kar permanentne naloge, katerim sta posvečala republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti in njegov izvršni odbor za vzgojo in izobraževanje največ pozornosti, bodo pa tudi težišče dela na novo ustanovljene konference.

Osrednja naloga, mimo katere ne more noben prosvetni delavec niti sindikalne organizacije, je vsebinska podoba naše šole in uresničitev revolucionarnih sprememb celotnega vzgojno-izobraževalnega sistema. Smernice zanjo so jasno začrtane v sprejetih resolucijah republiške skupščine ter republiškega in zveznega kongresa Zveze komunistov. Prav tako pomembno je tudi sodelovanje sindikata pri uresničitvi resnične, ne le formalne samouprave na vseh ravneh ter pri pripravi novih samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Najbolj aktualna naloga kon-

ference v najbližnji prihodnosti bo nedvomno njeno aktivno in vsestransko sodelovanje pri uveljavitvi novih družbenoekonomskih odnosov na področju vzgoje in izobraževanja — kot so ti jasno in nedvoumno opredeljeni z novimi ustavi. Z njihovo uveljavitvijo v praksi bo — na srečo za celotno vzgojno-izobraževalno področje — za vselej odpravljen administrativno urejanje odnosov, tretiranje tega področja kot del tako imenovane splošne potrošnje in njegovo — v bistvu še vedno proračunsko financiranje, s katerim se nam ni nikdar posrečilo uskladiti začrtnega razvoja šolstva in njegovih resničnih potreb s količino denarja, ki je bil na voljo. Prve izkušnje smo si pridobili letos, ko so programe izobraževalnih skupnosti prvič neposredno presojali vsi delovni ljudje. Prvič v zgodovini je bil zagotovljen denar za to področje z neposrednimi samoupravnimi sporazumi, ki so jih sklenili delavci z vseh področij. Značilno je bilo dvoje: delavci so sprejeli predložene programe in ponovno potrdili, kako pomembna sta zanje vzgoja in izobraževanje njihovih otrok. Na drugi strani pa se je letos ponovila primera s Prokurstovo posteljo — katere „dolžina“ je bila določena z verjetno potrebnimi, a za šolstvo zelo hudimi „limiti“. Šolstvo je spet v kronični, letos še poostreni denarni stiski. Tradicija ima še vedno svojo moč.

NA IZPITU: NEZADOSTNO

Na pomen ustanavljanja sindikalnih konferenc je v svoji razpravi opozoril tudi na novo izvoljeni predsednik konference GEZA ČAHUK. Med vzroki za slab materialni položaj, v katerem so ostale šole kljub temu, da smo prešli na novi način financiranja njihove dejavnosti, je navedel premajhno pripravljenost celotnega vzgojno-izobraževalnega področja na nove razmere. Dejal je, da tudi izobraževalne skupnosti niso zadovoljne vo opravile prvega izpita.

Očitati bi jim lahko predvsem to, da niso postavile bolj odločnih zahtev po financiranju

programov in da jih niso ovrednotile v skladu z družbenim dogovorom in družbenoekonomsko politiko SR Slovenije za leto 1974. Niso se niti potrudile, da bi se res enakopravno v združenem delu odločalo o obsegu in financiranju programa dela, niso pa imele niti izdelanih meril, s pomočjo katerih bi lahko ovrednotile programe. Po tej prvi preizkušnji svobodne menjave dela je ostal vtis, da so interesne skupnosti v glavnem capljale za dogodki, ki so potekali izredno naglo. Neprilavljene in brez natančnih računskih podatkov so morale svoje izračune večkrat spreminjati in nazadnje sprejeti, kar je bilo dogovorjeno zunaj interesnih skupnosti. Razumljivo pa je, da za interesno skupnost ne moremo šteti posameznikov, ki so tako ali drugače sodelovali pri sprejemanju odločitev o sredstvih za vzgojno-izobraževalno dejavnost.

Interesno skupnost pa sestavljajo prosvetni delavci skupaj z delavci in občani krajevnih skupnosti. To pomeni, da mora interesna skupnost izvajati naše v združenem delu sprejete sklepe in stališča. Vse, kar se sprejema in odloča zunaj tako pojmovane interesne skupnosti, ni v skladu z ustavo. Tudi odnosi med interesno skupnostjo in vzgojno-izobraževalnimi ustanovami še niso urejeni tako, kot določa nova ustava. Največkrat imajo delovne skupnosti vzgojno-izobraževalnih organizacij občutek, da je interesna skupnost zelo oddaljena od dejavnosti in da zaradi tega tudi ne more razumeti potreb, ki nastajajo v delovnem procesu. Interesne skupnosti presojajo vse skozi dinar, ki je na voljo, to pa ustvarja vtis, da smo odvisni od njihovega razumevanja in nerazumevanja. V skrajnem primeru pomeni to lahko veliko nevarnost, da interesne skupnosti postanejo odtujeni centri ekonomske moči, vzgojno-izobraževalne organizacije pa v najemnem odnosu z interesno skupnostjo.

Sindikalne organizacije se morajo odločno in dosledno zavzemati za uvajanje delegatskega sistema v interesnih skupnostih. Bdeti morajo nad tem,

da bo delegatski sistem v resnici tudi zaživel.

V imenu izvršnega odbora republiške konference SZDL je pozdravila ustanovitev republiške sindikalne konference vzgojno-izobraževalnih zavodov MAJDA POLJANŠKOVA. V svoji razpravi je poudarila, da je najvažnejša sedanja naloga na področju vzgoje in izobraževanja v tem, da se uresniči družbenoekonomski položaj, kakršnega zagotavlja ustava. Izobraževalne skupnosti morajo postati v resnici mesto, na katerem se bodo dogovarjali vsi zainteresirani — ne samo delavci s področja vzgoje in izobraževanja, kot smo bili vajeni do sedaj. Temeljne izobraževalne skupnosti so skrbale doslej predvsem za osnovno šolstvo in vzgojno-varstvene zavode. Prihodnost mora biti drugačna: usmerjeno izobraževanje in izobraževanje ob delu morata biti deležna prav take pozornosti. Med pomanjkljivostmi našega vzgojno-izobraževalnega sistema je posebej opozorila na togost, zaprtost njegovih ožjih področij. Načelno se strinjamo s spremembami, ki jih predvideva resolucija X. kongresa ZKJ — je dejala Majda Poljanškova — v razpravah s predstavniki ožjih področij pa vendarle prevladujejo njihovi ozki interesi. Zato je svetovala, naj se sindikalna konferenca ne organizira po ožjih področjih: vzgojno-varstveni zavodi, osnovne šole ipd., temveč naj raje ustanovi sekcije, ki bodo obravnavale vsebinska vprašanja, npr. samoupravno organiziranost, kadrovske problematiko ipd.

Predsednik republiškega odbora VINKO KASTELIC je v svojem nagovoru opozoril delegate predvsem na to, da zastopajo interese več kot 20 tisoč prosvetnih delavcev in da bodo obveljali samo tisti sklepi in odločitve, ki bodo dobili njihovo množično podporo. Navedel je podatke o letošnjem slabem materialnem položaju šolstva in poudaril, da je potrebno zavzeti sodelovanje vseh, če hočemo uveljaviti revolucionarno novost — svobodno menjavo dela.

MARJANA KUNEJ

Naknadni razpis prostih delovnih mest

Vodstva šol in drugih vzgojno-izobraževalnih zavodov obveščamo, da bo izšel NAKNADNI RAZPIS PROSTIH DELOVNIH MEST za učitelje in vzgojitelje v šolah in drugih vzgojno-izobraževalnih zavodih v SR Sloveniji v letu 1974 letošnjega 5. julija. Prosimo, da pošljete razpise republiškemu sekretariatu za prosveto in kulturo Ljubljana, Župančičeva 3, NAKASNEJE DO 15. JUNIJA. Na dopis napišite obično, v kateri je šola in oznako „ZA NAKNADNI RAZPIS“.

Če razpisa ne boste poslali do določenega roka, ga v zadnji letošnji številki ne bomo mogli objaviti.

Uredništvo
PROSVETNEGA DELAVCA

Ljudje so solidarni

Tudi na 100. seji izvršnega odbora izobraževalne skupnosti SR Slovenije (v sredo, 29. maja) so govorili največ o denarju. Kot da člani izvršnega odbora ne bi vedeli, kako pomembna je vsebina našega šolstva — bi pripomnil nepoučen poslušalec. Dobro vedo. Le izkazalo se je, da brez materialne osnove tudi najboljše načrti, najtehtnejše zahteve po sodobni vzgoji, najnaprednejše metode poučevanja ne morejo zaživeti. Dobri, zavedni, delu predani in sposobni ljudje zmorejo vse! Ta trditvev drži — toda mi imamo v našem šolstvu premalo ljudi (če bi odšteli vse druge pomanjkljivosti).

Bistvena dilema, ob kateri so ostali udeleženci brez moči, je: — na eni strani sprejet program dela

— na drugi pa odmerjen globalni sredstev. Hočemo napredek našega šolstva. To hočejo vsi naši delovni ljudje. Odgovorne ustanove sestavljajo — gnan od tega hotenja — programe dela našega šolstva. Kot smo že tolikokrat poročali, posvečajo posebno pozornost predvsem predšolski vzgoji, srednjim šolam, dijaškim domovom. Vsi ti skrbno izde-

lani načrti pa so sejanje klenega zrnja na kamnita tla: ni podlage, da bi vzkliko, rastlo in obrodilo.

„Če bi hoteli delati po sprejetem načrtu, nam za letošnje leto manjka sedem starih milijard,“ je poudarila odgovorna za finančni načrt pri izobraževalni skupnosti SR Slovenije.

Na lanskoletnem indeksu 100 bodo ostale dejavnosti: združenje visokošolskih zavodov, pedagoški inštitut, zavod za šolstvo, zdravstveno zavarovanje učencev. Pod lansko nominalno bodo: izredni in diplomski študij.

Ni sredstev za regresiranje ekskurzij, visokošolskih učbenikov in za investicije (razen lanskimi, kolikor jih je sprejela republika).

Ostra razprava se je razvila ob ugotovitvi, da ni denarja za nove šolske oddelke, za modernizacijo pouka ter za razširitev šolskih in zunajšolskih dejavnosti. Člani izvršnega odbora so ostro, kot predstavniki vseh naših delovnih ljudi, zahtevali, da denar za nove oddelke mora biti. Tudi srednjega šolstva

(Nadaljevanje na str. 3)

čim bolje se bomo poznali

Dan prosvetnih delavcev

Šolstvu več veljave in pozornosti

Avla hotela na Otočcu bi bila prejšnji teden skoraj premajhna, kajti zbora prosvetnih delavcev z območja novomeške temeljne izobraževalne skupnosti se je udeležilo veliko prosvetnih delavcev in gostov. Zborovalcem je najprej spregovoril podpredsednik skupščine SR Slovenije dr. AVGUŠTIN LAH o aktualnih družbenopolitičnih nalogah na področju vzgoje in izobraževanja, nato pa je odgovarjal na njihova vprašanja. Med drugim so govorili tudi o razvoju osnovnega in srednjega šolstva v novomeški občini.

Zbora prosvetnih delavcev na Otočcu so se poleg številnih še aktivnih učiteljev in profesorjev udeležili tudi nekateri upokojeni prosvetni delavci. Kaj jim je pomenilo to srečanje, naj povedo sami!

HEDVIKA ŠVAJGER: „Kaj naj rečem? Zares je lepo, da so se nas upokojevce tudi letos spomnili in nas povabili na tako pomemben zbor!“

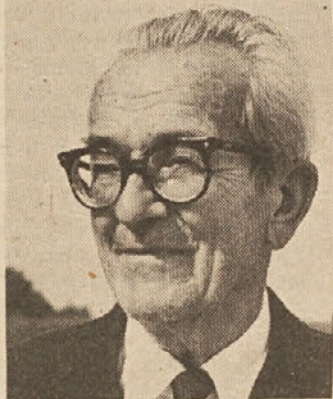

MARIJA LIKAR: „Že 15 let sem upokojena, vendar mi verjemite, da se takih ali podobnih srečanj kaj rada udeležim. Čeprav sem že 15 let zunaj šole, me dogajanja v zvezi s šolo in izobraževanjem še vedno živo zanimajo.“

EMA LAPAJNE: „Ne samo da na takih posvetovanjih zvežemo marsikaj novega, temveč se prav ob takih in podobnih srečanjih srečamo s prijatelji in znanci, s katerimi smo pred desetletji orali ledino slovenskemu šolstvu.“

IVAN LAPAJNE: „Z ženo nikoli ne zamudiva zborovanja, kjer se zbera prosvetni delavci, saj naju dogajanja v šoli in zunaj nje še vedno tako živo zanimajo kot takrat, ko sva dan za dnem, desetletja in desetletja, zgodaj zjutraj odhajala v šolo in se zvečer utrujena vračala domov. Ja, težave so pa vedno bile! In bodo tudi v prihodnje. Pa vendar človek lahko veliko vzdrži, veste!“

Naj povem še to, da se vsi štirje, čeprav rojeni v prejšnjem stoletju, saj je najmlajša rojena leta 1897, najstarejša pa 1893, še vedno živo zanimanje za delo in življenje prosvetnih delavcev in učencev, ki so jim posvetili vsak po pol stoletja svojega življenja.

TONE URBAS

Kapele pri Brežicah: Stopetdeset let šole

Konec tega meseca bodo v Kapelah, ob praznovanju 150-letnice osnovne šole, pripravili učitelji in učenci slovesno prireditev. Nanjo bodo povabili vse učitelje, ki so nekdanj poučevali na tej šoli. Da bo snidenje nekdanjih učiteljev v tem kraju še bolj priskrbeno, že pripravljajo bogat kulturni program. Izvedli ga bodo domači šolarji in učenci osnovne šole iz Dobove, člani prosvetnega društva in godba na pihala.

Šempeter ob Savinji:

Tudi za najmlajše poskrbljeno

Šempeter ob Savinji je z novo šolo in preurejenim vzgojno-varstvenim zavodom veliko pridobil.

Z denarjem iz sklada za gradnjo šol in vzgojno-varstvenih ustanov in s prispevki tovarne kmetijskih strojev SIP iz Šempetra so pred dnevi dokočno preuredili nekdanjo zdravstveno ambulanto v nov vzgojno-varstveni zavod. Ta ima poleg kuhinje, garderobe in sanitarij na voljo tudi štiri igralnice, namenjene najmlajšim krajanom.

Lendava:

Zanimivi boji

Posebna osnovna šola v Lendavi je bila letos organizatorica športnih iger učencev posebnih osnovnih šol Pomurja. V počastitev 25. maja „dneva mladosti“ so se pomerili učenci in učence iz Gornje Radgone, Ljutomer, Murske Sobotice, in Lendave v številnih športnih disciplinah. Pri učenkah so ekipno zmagale učence posebnih osnovnih šol iz Murske Sobotice, med učenci pa ekipa posebne osnovne šole iz Gornje Radgone.

Zbrani prosvetni delavci z območja novomeške temeljne izobraževalne skupnosti so z zanimanjem prisluhnili besedam dr. Avguština Laha, ko je govoril o aktualnih družbenopolitičnih nalogah na področju vzgoje in izobraževanja. Foto: T. Urbas

Temeljna izobraževalna skupnost Kranj Uresničujejo sprejeti program

V letošnjem šolskem letu so na območju kranjske temeljne izobraževalne skupnosti zgradili ali pa preuredili že nekaj šol, vzgojno-varstvenih zavodov, telovadnic in šolskih športnih igrišč. O tem smo se pogovarjali pred nedavnim s tajnico kranjske temeljne izobraževalne skupnosti HELENO ČADEŽEVO, ki je o načrtu gradnje in obnove osnovnih šol in vzgojno-varstvenih zavodov na njihovem območju povedala tole: „Poleg petih nižjerazrednih osnovnih šol v Kokrici, Orehku, Besnici, Trbojah in Naklem smo na območju naše temeljne izobraževalne skupnosti letošnjega januarja odprli še tri šole, in sicer v Predosljah in v Kranju (Vodovodni stolp) osnovni šoli, v Kranju pa posebno osnovno šolo. S tem smo nekako uresničili načrtani program izgradnje in obnove osnovnih šol na našem območju.“

— Boste letos naredili še kaj?

„Letos nameravamo zgraditi še prizidek k osnovni šoli Lucijan Seljak v Kranju in prav tako prizidek k osnovni šoli Stanko Mlakar v Šenčurju.“

— Kako uresničujete načrt glede zahtev predšolskega varstva?

„Poudariti moram, da smo na tem področju že lani veliko naredili. Lansko pomlad smo zgradili tri nove vzgojno-varstvene zavode v Cerkljah, Bitnjah in v Kranju na Klancu. Jeseni, ko smo odprli pet novih šol, smo pri štirih šolah uredili tudi prostore za predšolsko varstvo 120 otrok. Letošnjega februarja smo pri novi osnovni šoli v Predosljah pripravili dva oddelka za predšolsko varstvo, v katerih je prostora za 45 otrok, marca pa smo pri osnovni šoli Vodovodni stolp v Kranju odprli tri oddelke predšolskega varstva za približno 60 otrok. Tudi posebna osnovna šola v Kranju je odprla oddelke predšolskega varstva za duševno prizadete otroke. Oddelke otroškega varstva imamo tudi pri osnovni šoli Voklo in še kje.“

Že julija bo verjetno narejen nov vzgojno-varstveni zavod v Stražišču pri Kranju, kjer bo v osmih oddelkih prostora za okoli 150 otrok, jeseni pa bo na Planini že zgrajen nov vzgojno-varstveni zavod za sto otrok. Čeprav zgradimo vsako leto toliko vzgojno-varstvenih zavodov, še vedno veliko otrok zamača na prostor. Samo en primer. Ob koncu lanskega

leta smo imeli na območju kranjske temeljne izobraževalne skupnosti v predšolskem varstvu 1.301 otroka od približno 7.300 predšolskih otrok v občini. V prvih letošnjih petih mesecih smo v predšolskem varstvu že našli 1.450 otrok, ob koncu letošnjega leta pa se je to število še nekoliko povečalo. Kmalu bomo preuredili ali na novo zgradili še nekaj vzgojno-varstvenih zavodov, v katerih bo našel prostor še 270 predšolskih otrok. Tako bomo imeli verjetno že letošnjo jesen v naših vzgojno-varstvenih zavodih nekaj več kot 1.700 otrok ali dobrih 23 odstotkov vseh predšolskih otrok naše občine.

Zavedamo se, da s tem še zdaleč ni rešen problem vzgoje in varstva predšolskih otrok. Še vedno jih je preveč zunaj vzgojno-varstvenih zavodov, razen morda v Stražišču, v katerem bo dovolj prostora za vse otroke s tistega območja. Tudi v prihodnje bodo v največji stiski starši v novem naselju na Planini. Že sedaj je namreč v novi vzgojno-varstveni zavod na Planini prijavljenih še enkrat več otrok, kot jih lahko sprejmejo.“

— Veliko gradite, preurejate. Vse to pa zahteva tudi nove ljudi, usposobljene strokovnjake. Kako je z učitelji?

„Res je, da nimamo učiteljev za nekatere predmete; bilo pa bi jih dovolj, če bi imeli stanovanja. Teže, veliko težje je dobiti vzgojiteljice za delo s predšolskimi otroki.“

TONE URBAS

Celje:

Jeseni — nova šola na Otoku

Po sedanjih predvidevanjih strokovnjakov bo nova šola na Otoku v Celju nared že do začetka prihodnjega šolskega leta. V njej bo 22 učilnic, telovadnica in prostori za nekatere nove obšolske službe, ki so se uveljavile že na osnovni šoli v Podčetrtku. V šoli na Otoku se bodo odločili za nekatere oblike vzgojnega dela, ki so zbudile že v učencih na drugih šolah največ zanimanja.

Kabineti v šoli bodo sodobno opremljeni, s čimer bo tudi pedagogom omogočeno najsodobnejše izobraževalno delo. V šolski kuhinji se bo lahko hranilo okoli 400 učencev.

Osnovnošolci iz Vuzenice najbolj varčni

Zadnji letošnji majski dan se je zbralo v Ljubljani več kot 500 mladih varčevalcev iz vse Slovenije; bili so v gosteh Ljubljanske banke. Ob praznovanju meseca mladosti je namreč Ljubljanska banka pripravila slovesnost in s tem sklenila medšolska tekmovanja na temo varčevanja. Najuspešnejše tekmovalce in šole je nagradila z bogatimi praktičnimi nagradami.

Že pred šestimi leti je kot prva začela z mladinskim varčevanjem s šolsko hranilnico osnovna šola v Podčetrtku. Tej

šoli je že v nepopolnih dveh letih sledilo 12 drugih šol oziroma šolskih hranilnic, danes pa je v tej „družini“ mladih varčevalcev že 105 osnovnošolskih hranilnic z več kot 21.000 mladini varčevalci. Najvišjo vlogo so privarčevali mladi varčevalci šolske hranilnice osnovne šole Vuzenice, saj imajo v svoji blagajni kar okoli 140.000 denarjev.

Mladi varčevalci iz vse Slovenije so si po ogledu poslovnih zgradb Ljubljanske banke ogledali v ljubljanski Drami še predstavo Volkovi in ovce.

Nova pot do štipendij

Po več kot triletnih prizadevanjih za čimbolj usklajeno družbeno politiko štipendiranja je pred nami osnutek novega družbenega dogovora o štipendiranju, ki temelji na dveh štipendijah: na kadrovski in osnovni. Predlagatelji osnutka novega družbenega dogovora želijo zmanjšati odhod kadrov z manj razvitih območij in preprečiti mladim, da bi se kljub drugačnim poklicnim željam usmerjali v tiste poklice, za katere so že me študijem s štipendijami bolje nagajeni.

Z dosedanjim načinom štipendiranja marsikje niso zadovoljni, saj so razlike v višini štipendij med gospodarskimi organizacijami v občini ponekod že zelo velike, precej pa se razlikujejo tudi štipendije v gospodarsko močnejših in v manj razvitih občinah.

Približno take ali podobne težave imajo tudi v idrijski občini. Njihove štipendije, v primerjavi s štipendistami iz drugih bogatejših občin, so med štipendistami povzročale zmedo. Poleg tega pa so mnogi med njimi po končanem šolanju raje odšli tja, kjer so jim dali večje osebne dohodke, štipendijo pa vrnili. In posledica vsega tega je, da kljub številnim štipendijam v idrijski občini primanjkuje strokovnjakov.

Na nedavnem posvetu štipendistov idrijske občine s predstavniki republiške izobraževalne skupnosti so se načelno dogovorili o podpisu družbenega dogovora o solidarnostnem štipendiranju v Sloveniji. Zato bodo sedanji enotni štipendistijski sklad v občini usklajali z novo ustavo; od tega pa štipendisti veliko pričakujejo.

Letos so v idrijski občini razpisali nekaj več kot sto štipendij na poklicnih, okoli 70

štipendij na srednjih in približno 30 štipendij na višjih visokih šolah. V idrijski občini potrebujejo za sedaj največ kmetijskih strokovnjakov prosvetnih delavcev, zato sklenili, da bodo prav tem štipendistom podeljevali za 20-odstotkov višje mesečne štipendije. Za vse razpisane štipendije imajo na voljo dovolj denarja, še vedno pa se v Idriji vprašujejo, če bo dovolj interesov.

Na rob:

Naglušnost

Medtem ko v kranjski občini kar zadovoljivo in prizadevno rešujejo vse težave pri razvoju in posodabljanju osnovnega šolstva ter predšolske vzgoje, tega ne moremo trditi za srednje šolstvo. Lokacija za gradnjo centrov srednjih šol na Zlatem polju v Kranju je sicer že določena, vendar se pristojni nikakor ne morejo dogovoriti o finančnem ranju te gradnje. Slišati je namreč očitke, da hoče kranjska občinska skupščina od drugih občin „izsiliti“ denar za gradnjo šolskega centra. V Kranju zatrjujejo, da se v njihovih srednjih šolah šolajo tudi dijaki drugih občin in da bo tako tudi v prihodnje.

Vse to najlepše ponazarjajo podatki, zbrani v posameznih šolah v Kranju ob koncu minulega šolskega leta.

Gimnazijo v Kranju je obiskovalo okoli 520 dijakov, „domače“ občine jih je bilo 390. V ekonomsko-administrativnem centru je bilo vpisanih 566 učencev, med katerimi je bilo le nekaj manj kot 300 drugih, predvsem pa iz sosednjih gorenjskih občin. Med 5 učenci poklicne šole za električarstvo in slikopleskarstvo stroko je bilo le 167 učencev „domače“ kranjske občine. Iskrin šolski center pa obiskovalo kar 280 učencev drugih občin. Tudi občani zavedajo, kako potrebno je udeležiti srednje šolstvo oziroma zgraditi center srednjih šol v Kranju. Pripravljeno je poročilo s samoprispevkom. Tudi če se ne bodo tudi druge občinske skupščine na Gorenjskem zganile in pomagale reševati namo stisko in če ne bo odprta „naglušnost“ za reševanje razmer tudi republika, potem bo od vseh teh namenov gradnje Centra srednjih šol ostala le lokacija. Prihodnost še vedno temna: kadrovske težave pa ne bodo ostale v Kranju, ampak se bodo „selile“ tudi v druge občine na Gorenjskem!“

TONE URBAS

tem bolje bomo delali

RADIO IN ŠOLA

Prišlo je pisemce

„Danes, 18. maja, vam pišemo zadnjič v tem šolskem letu.“ Tako so nam sporočili šolarji iz razreda za slovenski dopolnilni pouk tovarišice Alenke Veberičeve v Stockholmu. „Danes imamo v šoli proslavo ob koncu šolskega leta. Na njej bodo zbrani šolarji vseh razredov te šole in raznih narodov, ki živijo na Švedskem: Jugoslavlani, Japonci, Italijani, Finci, Turki, Grki, Nemci in drugi. Vsak narod bo nastopil z eno točko. Naš razred bo nastopil z zborna recitacijo „Zdravljico“ Franceta Prešerna. Prihodnjo soboto, 25. maja, ob dnevu mladosti, bomo imeli proslavo v Slovenskem domu. Na proslavi bomo šolarji recitali, dobili bomo knjige in druge nagrade. Naše mame bodo na tej priložnosti dobile rdeče nageljčke. Na priložnosti bomo poslušali tudi plošče s slovenskimi pesmimi, potem bomo reševali uganke. Nam otrokom so obljubili, da nas bodo tudi pogostili.“

Ko so vsi drugi s tovarišico pisali pismo slovenskim šolarjem, je 7-letna Petra Popek po vsej sili hotela napisati pismo babici v domovini. Zakaj pa ne? In to je njeno pismo babici:

*Draga stara mama!
Jeseni bom šla v drugi razred.
Sedaj sem stara osem let. Jaz bi se rada selila v Jugoslavijo.
Pozdravlja te tvoja Petra!*

In kaj so nam sporočili še drugi šolarji iz Stockholma iz slovenske dopolnilne šole, kjer uči tovarišica Alenka Veberič?

*Dragi šolarji!
Jaz bi vam zelo rada veliko napisala, ampak je zelo težko. V slovensko šolo grem samo še enkrat, potem bodo poletne počitnice. Ne vem še, če bom šla letos v Jugoslavijo. Mogoče bom letos vse počitnice tukaj na Švedskem!*

Pozdravlja vas Liljana Radosavljevič

In še sestra Anžica Radosavljevič:

*Dragi šolarji!
Bila sem zelo vesela, ko sem brala časopis in je bilo v njem moje pismo. Pošiljam vam še eno sliko. Na njej je naš šolski razred in spredaj sem jaz, ko berem svoje pismo v časopisu. Zada pa sedita Marjan Vodovnik in Robert Popek. Tudi onadva bereta časopis. — Lepe pozdrave — Anžica Radosavljevič*

Pa še Bojan Kožuh:

*Dragi šolarji!
Živim na Švedskem. Enkrat sem vam s Švedske že pisal. Kmalu bo poletje in počitnice in bomo potovali v Jugoslavijo. Zelo se veselim, ker bom šel v Jugoslavijo.*

Pozdravlja vas vse Bojan Kožuh.

Počitniško popotovanje od strani do strani

(od 21. junija do 2. septembra vsak torek, četrtek in petek od 9.05 do 9.20 na I. programu)

Šolsko leto se izteka. Še malo in šolarjem bo daleč misel na učenje in šolske obveznosti.

Tako se bodo umaknile tudi šolske ure z radijskega pro-

grama. Nadomestili jih bomo s Počitniškim popotovanjem od strani do strani. Ta oddaja je že več let na sporedu v počitniških mesecih in je hkrati skoraj edina priložnost, da uvrstimo v

Anžica, Marjan, Robert

program daljša besedila za otroke. Tako se nam posreči v petih ali šestih odlomkih predstaviti marsikatero zanimivo delo iz domače in tuje mladinske književnosti.

Letos bomo mladim poslušalcem predstavili tri izvirne domače povesti in prav toliko priredb iz tujih književnosti.

Kot prvo smo uvrstili v spored knjigo sovjetske pisateljice Vere Capline z naslovom „Kinuli — moja mala levinja“. Velika levinja v živalskem vrtu ni hotela skrbeti za svoje mladiče. Tako je pisateljica vzela malo levinjo na svoj dom, da bi jo ohranila pri življenju. Napravila ji je gnezdece na kavču v svojem stanovanju sredi mesta in jo hranila po dudi. Kinuli se je hitro privadila novemu okolju in novim prijateljem. Vsi so jo razvajali in vodili na sprehod. Toda mala levinja je rasla. Imeti pravega velikega leva na kavču v dnevni sobi, pa ni kar tako. Menimo, da bo zgodba vseh vsem, predvsem pa še najmlajšim. Prvi odlomek bo na sporedu že v petek, 21. junija.

Cez 14 dni, 5. julija torej, pa vabimo k sprejemnikom vse, ki so jim všeč napete zgodbe. Kot drugo smo v letošnje Počitniško popotovanje od strani do strani uvrstili dramatisacijo knjige švedskega pisatelja Nilsa — Olo-

fa Franzena z naslovom Detektiv Agaton Zajec. Agaton Zajec, glavni junak te zgodbe, pravzaprav ni detektiv po poklicu, ampak glavni urednik Bykopskih novic, najmanjšega švedskega časopisa. Vsako poletje si privoščijo počitnice v Roziniji, lepi deželici z zdravim podnebjem in prijaznimi ljudmi. Doma v Bykopingu pa ima Agaton Zajec teto Tildo, ki je vedno v skrbeh zanj. Zato pošilja za njim telegrame — kot je npr. tale: „Pri vožnji prek Alp moraš obleči dve majici STOP. Mačkon je pri sosedovih zadavil papagaja.“

STOP Ne pozabi zjutraj in zvečer vzeti tri Magnecylmagnecaldildikapsyl — phosporekaro-boral tablete STOP.“

Vrta rozijska policija pa si je nek tak telegram napak razlagala in obdolžila našega Zajca, da pripravlja državni udar. Potem se zgodba strašansko zaplete, toda k sreči je Zajec tako iznajdljiv, da se izvleče iz vsake godlje, čeprav spet brž zabrede v novo. Ob poslušanju se bomo lahko tudi iskreno nasmejali.

Po tej razburjivi detektivki se bomo razveselili povesti, ki jo je za najmlajše poslušalce napisala slovenska pisateljica Kristina Brenkova.

Mnogo njenih knjig že poznamo in lahko verjamete, da je tudi

ta, ki jo bomo poslušali v Počitniškem popotovanju, zelo lepa. Njen naslov je „Srebrna račka zlata račka“. Takoj na začetku bomo spoznali dečka Matica, ki ga nenadoma zbudi iz sna srebrna račka. Srebrna račka, ki bi rada postala zlata račka. Da bi dosegla svoj cilj, mora na dolgo pot in prebroditi kup težav. Sama tega ne bi zmogla, zato prosi Matica, da bi jo spremljal. Seveda ji ne odreče in tako na skupni poti doživljata prečudovite stvari. Toda vse je bil le sen, vsaj tako sklepamo po koncu, ko ob pogledu na lepo zlato račko Matic vzklikne: „Mama! Mama!“

— Saj si pri meni,“ je rekla mama.

Matic je odprl oči in pravkar še videl, kako je zlata račka kar skozi zaprto okno prhnila v zimsko jutro. Mama je stopila k oknu in ga odprla. Zdi se, da račke sploh ni videla in tudi ne, kako je prepil odnesel iz sobe tenko zlato račko puhalo perce.

— Mama si videla zlato perce?

— Kakšno zlato perce?

— Izgubila ga je zlata račka.

— Ti si moje ljubo prismo-

njeno zlato perce, je rekla mama.

Avgusta pa začnemo z novo nadaljevanjo. Pripravili smo zgodbo švedskega avtorja Sebastiana Lybecka, znanega lirika in nič manj priljubljenega avtorja otroških del. Njegovo delo o Ježku Latteju in veverici Tjumu je prešlo več književnih nagrad. In prav to knjigo smo vam sklenili predstaviti v Počitniškem popotovanju od strani do strani. Zgodba pripoveduje o veliki suši, ki grozi, da bo uničila vse življenje v velikem gozdu. Toda ježek Latte zbere ves svoj pogum in v želji, da bi rešil svoje tovariše, odide iskat čudežni vodni kamen, ki ga ima strašni medvedji kralj. Na poti pomaga dobri čarovnici, ki mu da v zahvalo pero, s pomočjo katerega razume vse živalske jezike. Tako se prebija skozi nevarnosti, ki preže nanj. V medvedjem kraljestvu pa ga vržejo v ječo. Tu se sreča z veverico Tjumo. Skupaj zbežita, na poti marsikaj doživita in tudi najdeta čudežni vodni kamen.

Vsega vam pa tako ne smemo izdati, da boste še raje poslušali.

Po tej zgodbi z daljne Švedske, bomo spet segli po domačem delu. Tokrat bo to zgodba priljubljene mladinske pisateljice, letošnje Levstikove nagrajenke Svetlane Makarovič. Njen naslov je Kosovirja na leteči žlici. Da bo pripovedovanje vedro in iskro, nam lahko verjamete. Če pa boste našo oddajo zamudili, nič hudega, saj bo kmalu izšla tudi njena knjiga s tem naslovom.

Ker nam bo ostalo še malo časa, smo naprosili Evelino Umekovo, naj nam napiše nekaj pravljic za današnjo rabo. In res nosi njeno Počitniško popotovanje od strani do strani naslov Pravljice za današnjo rabo. Naj vam izdamo, o čem pripovedujejo?

Očka in Maja se odpravita na počitnice. Toda Maja zbolí in zdravnik ji prepove kopanje, da celo iz sobe ne sme. Zato se dolgočasi. S sabo nima nobene knjige, samo pravljice, ki jih je pa že neštetokrat prebrala. Tako začneta očka in Maja razmišljati o pravljičah in sama skujeta nekaj pravljic. In te pravljice bomo slišali tudi mi. Prva pripoveduje o punčki, ki je padla in dobila buško. Ko je začela govoriti, se ji je vsaka želja izpolnila. Nekaj časa je bilo vse v redu, potem pa ji je njen nenavaden dar povzročal same težave. Vendarle se nazadnje vse srečno konča in že smo pri drugi pravljici. Tokrat dobi deklica v dar daljnovod — napravo, s katero lahko vidi v prihodnost. To je veselja, ko lahko vse naprej izve, kaj bo v šoli vprašana, pa tudi njeni sošolci. Toda spet nastopijo težave — kakšne vam seveda ne bomo izdali. Tretja pravljica je bolj šaljiva. Čudežno darilo je tokrat „mizica pogri se“. Mami ni treba več kuhati, vsi se strašansko redijo. Radi bi se že znebili mizice, pa se jim to ne posreči. Tudi tokrat se vse prav konča. Maja ozdravi in si končno lahko privoščijo počitnice.

Za vse druge pa bo počitniški konec. Iztekla se bodo tudi Počitniška popotovanja od strani do strani, šolarji pa bodo spet poslušali oddaje, ki jim bodo koristile pri pouku.

VALČI NADRAH

ARMADA SMO VSI

Splošni ljudski odpor — sredstvo miru

Naslov, ki smo ga izbrali za današnji prispevek o naši obrambi, povzema iz misli, ki jih je povedal tovariš Tito v svojem referatu na X. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije. Ne želimo vojne, je poudaril kot že tolikokrat. Če kdo, potem ve tovariš Tito, kaj je vojna, kolikšno trpljenje nosi s seboj, saj je bil vojak in vojskovodja. Je na čelu armade od tedaj, ko je začela nastajati, pa do današnjega dne, ko je dobila moderno podobo tako po organiziranosti kot po opremljenosti. Čeprav je vodja takšne armade, dobro ve, da bi kakršenkoli spopad sprožil poguben plaz: uničeval bi življenja in materialne pridobitve, ustvarjene v desetletjih s težkim delom in odrekanjem njihovega ustvarjalca — delavskega razreda. Torej vojskovodja in izreden politik, ki zna preprečevati igranje z Jugoslavijo. Narodi so, to lahko razberemo iz današnjega razvoja dogajanj v svetu, že s svojo pripravljenostjo bolj ali manj odvrčali sovražnike od želje po napadal-

nosti. In Jugoslavija nikakor ni kar tako, sama po sebi varna pred napadalci, saj leži na ozemlju, ki v strateškem pogledu veliko pomeni. Zato moramo biti pač pripravljeni, kot da bo jutri vojna, saj je prav takšna pripravljenost veliko zagotovilo miru v našem neposrednem okolju in s tem tudi v svetu. Poleg tega pa pomeni takšna, torej varna Jugoslavija še veliko več — za vse narode, ki še bijejo svoj boj za osvoboditev izpod kolonialnega ali drugačnega nasilniškega jarma. Pomeni moralni lik, upanje in zagotovilo, da je mogoče z lastnim osvobodnim bojem doseči socialno in nacionalno svobodo, in kar je vsaj toliko pomembno — oboje tudi obdržati. Zanesljiva obrambna trdnost je tudi podlaga politiki neuvrčenosti, ki jo je ponovno potrdil kongres jugoslovanskih komunistov. Seveda še zdaleč ne v smislu povezovanja dežel tretjega sveta v skupne obrambne sisteme, kakršni so tisti na zahodu in vzhodu. Ti zaročajo z orožjem, kadar se pojavi v medsebojnih odnosih kak problem, za katerega

Foto: F. Modic

ne morejo v kratkem času najti ustrezne rešitve. Oprimejo se že dolgo znanega sredstva — hladne vojne.

Posebno poglavje je seveda oboroževalna tekma — kot posledica soočenja v hladnih voj-

nah — v nekaterih delih sveta. Tako je na primer Evropa, o čemer je na kongresu govoril armadni general ter član predsedstva ZKJ Nikola Ljubičić, največje skladišče orožja ter oboroženih sil. Ker smo na tej

celini tudi mi in ker so se v zadnjem času pojavile jasno izražene ozemeljske težnje po delih jugoslovanskega ozemlja, je toliko bolj razumljiva moderna in predvsem vseljudska obrambna pripravljenost Jugoslavije. Sicer pa — tako je dejal Ljubičić, ravnotežje, vzpostavljeno z najhujšimi vojnimi sredstvi, kakršno je predvsem atomsko orožje, ne zagotavlja miru v svetu. Majhni narodi so to občutili v preteklih desetletjih in občutijo še danes. Jugoslavija je v evropskih razmerah srednja država, v svetovnih je majhna, predvsem pa je sestavljena iz majhnih narodov in narodnosti. Mali narodi pa si, žal, težko zagotovijo mir brez pomoči velikih, kar jih nujno spravlja v odvisnost. Jugoslovanski narodi so se zato v ognjenem obdobju svoje revolucije, potem ko so poskusili, kaj pomeni razdvojenost, združili v enakopravno skupnost. Zavest o nujnosti trdne povezanosti včasih pri nestabilnih posameznikih nekoliko popusti, včasih se pojavijo skupine, ki zaradi ozihih interesov pozabijo na skupnost. Nastane majhna razpoka, ki pride prav vsem tistim, ki jim je Jugoslavija tako ali drugače trn v peti. Ti začno tedaj podpirati takšne posameznike ali skupine, računajoč na širjenje negativnih idej. To naj bi na koncu privedlo do mednarodnih nasprotij v državi, nato pa bi svoje nakane zlahka uveljavljali. Ne bi imeli več opraviti s trdno in monolitno Jugoslavijo, temveč z malimi posameznimi narodi, zaposlenimi v medsebojnih spletkarjenjem. Notranje oslABLJENA država bi kaj lahko postala plen zunanjih sovražnih sil, spravile bi jo v politično in gospodarsko odvisnost, njenim narodom pa

odvzele samostojnost. Zato moramo biti pripravljeni — povsod — na mejah in v notranjosti. Sovražnik se z modernimi vojnimi sredstvi lahko pojavi kjerkoli. Pripravljena mora biti moderno opremljena armada, za kar bomo tudi v prihodnje nade vse skrbeli, pripravljene morajo biti teritorialne enote. Glavno bogastvo vseh udeležencev obrambne pripravljenosti pa je moralopolitična kultiviranost. Zato — o tem je bilo na kongresu veliko povedanega — mora postati marksistična teorija kot edina osnova za razvoj družbe k brezrazrednosti ter osnova za pravilno pojmovanje današnjih trenutkov, sestavni del naše vsakdanjosti, predvsem pa moramo z njo seznanjati mlade rodove vseh starostnih stopenj — seveda na primeren način.

X. kongres Zveze komunistov Jugoslavije je potrdil pravilnost dosedanjega razvoja naše ljudske armade in razvoja splošnega ljudskega odpora ter pomen obeh dejavnikov za zanesljivo obrambo vseh narodov in narodnosti Jugoslavije ter vsakega izmed njih. Postavil je tudi smernice nadaljnjega razvoja našega obrambnega sistema: še naprej graditi moralopolitično moč vojakov v armadi in zunaj nje, še naprej opremljati z modernimi tehničnimi sredstvi vse enote, ki skrbijo za nedotakljivost Socialistične federativne republike Jugoslavije.

J. H.

P. S. Bralce naše rubrike, posebno učitelje predmeta obrambe in zaščite, lepo prosimo, da kritično ocenijo naše dosedanje delo — prispevke v rubriki „Armada smo vsi“. Vaša cenjena pisma bomo objavili.

IZBERITE MED NOVIMI KNJIGAMI

Operne zgodbe Smiljana Samca

Ko je izšla leta 1963 knjiga Cirila Cvetka „Opera in njeni mojstri“, smo dobili prvi priročnik te vrste, ki ga je napisal domač avtor. Hkrati se je marsikdo zavedal, da imamo na Slovenskem zelo malo podobnih priročnikov, zlasti s področja glasbe, literature in upodabljače umetnosti. Deloma je bila vrzel zapolnjena s slovenskimi leksikoni. Ker je Cvetkovo delo že pred leti pošlo, je bilo naravno, da smo dobili vodnik po domačem in tujem opernem svetu — v katerem je še več skladateljev in besedil. Prav taki zamisli je ustregel Smiljan Samec z „Opernimi zgodbami“.

Smiljan Samec je tesno sodeloval z ljubljansko opero in zanj prevel v slovensčino kar 75 oper iz različnih jezikov. K pisanju „Opernih zgodb“ ga torej ni vodila naključna vna, pač pa poznavalski, poklicni odnos do področja glasbene umetnosti, ki je najtesneje povezana z dramskim besedilom, libretom. V „Opernih zgodbah“ je zbral 150 skladateljev z nič manj kot 333 deli. Dovolj izčrpen priročnik, ki upošteva zelo bogat izbor besedil. Že takoj je treba pojasniti, da je avtor premišljeno naslovil svoje obsežno delo: „Operne zgodbe“. Ne gre mu za razlago nastanka opere — kar je navezadnje z razvojem vred področje glasbene zgodovine — niti ne za življenjepis posameznih skladateljev in razlago njihovih oper, pač pa za vsebinsko interpretacijo libreta. S. Samcu je vodilna misel, da operi ne moreš vsebinsko in glasbeno slediti, če ne poznaš vsebine; zato se je osredotočil zgolj na posredovanje vsebine. Ne zanima ga glasbena razlaga, pa tudi to ne, ali je opera klasična, povsem moderna, samostojna ali prirejena. Lahko bi rekli, da se je avtor omejil na vsebino dramskega dela opere. Glede na to je upošteval poleg skladatelja in libretista tudi podatke, kdaj je bila krstna predstava, razvrstitev oseb, zgradbo drame po dejanjih. Razumljivo je, da bi bilo tu odveč tako specializirano vprašanje, kot npr.: v čem je vsebinska in miselna razlika med Beaumarchaisovo „Figarovo svatbo“ in de Pontijevo libretistično prireditvijo za Mozartovo opero. Priročnik ostaja tako povsod zvest zamisli, da je pač vsebina opere jedro zamisli, in to je S. Samec povsem izpolnil. Vsebinska je podana pregledno, vsebinsko razvidno in primerno zgoščeno.

Avtor posreduje vsebino po abecednem zaporedju naslovov oper. Ob koncu je abecedni seznam skladateljev in upoštevanih oper. S. Samec navaja pri posameznih naslovih tudi izvorni naslov, kar je kar potrebno. Morda bi kazalo upoštevati tudi originalno transkripcijo imen skladateljev, npr. pri Bedřichu Smetani. Pri „Malem princu“ makedonskega skladatelja T. Toševa bi kazalo povedati, da je Tošev kot libretist uporabil besedilo Saint Exuperyja, sicer bi kdo utegnil pomisliti, da gre za izvršno pisateljsko dejanje. Tudi tiskarski skrat ob Straussovem imenu (str. 322) je odveč, toda vse to navajam zgolj zato, da bi se ob morebitnem ponatisu izognili nepotrebnim, redkim „sitnostim“. Mnogo bolj pomembno je, da je Smiljan Samec v takem izboru podal premišljen izbor skladateljev in oper, vsega tistega, kar je v svetovnem merilu klasično in moderno. Zelo bogato je avtorjevo upoštevanje jugoslovanskih opernih skladateljev in ob tem slovenskih. Avtor se je dobro zavedal, da je bil prizanesljivejši, ker je želel pripomoči k boljšemu poznavanju domačega opernega področja. Pri tem je treba izreči sicer postransko misel, namreč da je glasbeno občinstvo nekaj pa tudi danes lahko krivično kakovostnim domačim delom (zgolj za primer npr. Kogoj, Klemen). Med domačimi operami bi našli tudi take, ki so bolj historičen dokument kot polnovredna glasbeno-dramska stvaritev, vendar je prav, da je avtor upošteval tudi take primerke in s tem dal bolj celostno podobo domače ustvarjalnosti. Slikovno gradivo k „Opernim zgodbam“ je povsem ustrezno; gre za posamezne skladatelje ali pa za odbrane, značilne scene raznoterih oper. Samceve „Operne zgodbe“ so eden tistih priročnikov, ki kažejo zanesljivost, bogato vsebino in zaokrožen namen. Pri morebitnem ponatisu pa bi kazalo razmisliti, če ne bi avtor dopolnil ali pri skladateljih ali pri operah tudi glasbeno razlago, ilustrativni notni zapis.

IGOR GEDRIH

30. knjiga

Zveza združenj borcev NOV Slovenije je ob izidu 30. knjige Knjižnice NOV in POS sklicala tiskovno konferenco — kajti dosežen uspeh je izreden. Knjižnica je začela z izdajanjem zgodovinsko preverjenih besedil pred osmimi leti. Poleg izdanih knjig je v pripravi že 18 rokopisov — in zdaj organizatorji tudi že zmorejo načrtovati obseg celotne knjižnice: predvidevajo 80 knjig.

Misli s konference: — Uresničila so se vsa pričakovanja, ki so jih obetale prve izdaje.

— Take knjižnice nima noben narod na svetu. Vsaka knjiga ima svoj pečat: poleg zgodovinske tudi človeško vrednost.

— Knjižnica je deležna ugodnih ocen strokovnih krogov in družbe. Toda brez aktivne pomoči odborov Združenj borcev najbrž ne bi slavili tako izrednega uspeha.

— Trideset doslej izšlih knjig je prejelo 45 nagrad!

— Eno največjih priznanj: knjige berejo najraje mladi!

Doslej so knjižnico tiskale tri založbe; največ knjig je izšlo pri „Partizanski knjigi“. Naklada se giblje od 1.000 do 4.000 iz-

vodov. Subvencije niso tolikšne kot nekateri mislijo — pač pa so knjige razprodane. To daje možnost za izhajanje novih.

Kot trideseta knjiga je izšel prvi del monografije II. slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade Ljube Šercerja. Avtor je Milan Guček. Sam pravi, da bi bilo mogoče takšne knjige izdelati celo z računalniki — toda kako bi potem mogli opisati tisto, kar je najdragocenejše: človeka z vso njegovo močjo in nemočjo.

Iskanje gradiva je iz leta v leto težavnejše: arhivi se zdalec niso popolni: žive priče starijo ali umirajo. Sreča, da so pisali toliko zagnani in predani svojemu delu. Obdelave čaka še: vloga partije, te gibalne moči in usmerjevalke, kultura v NOB, zdravstvo ipd.

Zaupamo tistim, ki so doslej usmerjali izdajanje Knjižnice NOV in POS, da bodo s pomočjo avtorjev zajeli vsa področja. In še nekaj: da bomo ob knjigah čutili to, kar čutimo ob tej jubilejni, trideseti: pisana je izredno kritično, vendarle človeško prizadeto in toplo.

N. MAURER

Knjiga ob 50-letnici zloma Orjuna v Trbovljah

1. junija 1974 je minilo petdeset let, odkar je bil v Trbovljah krvav spopad med pripadniki zloglasne Organizacije jugoslovanskih nacionalistov — Orjuna in trboveljskimi rudarji — komunisti. Pri tem spopadu je bilo ubitih 7 rudarjev, 24 rudarjev je bilo ranjenih, delavca Franca Fakina pa so po hudem mučenju ubili. Padli so tudi trije Orjunasi. Epilog teh krvavih dogodkov je bila v dneh od 25. do 27. novembra 1924 kazenska razprava proti komunističnim obtožencem pred okrožnim sodiščem v Celju, kjer so več delavcev, udeležencev spopada z Orjunaši, obsodili na razne zaporne kazni od dveh let poostrene težke ječe do nekaj tedno zapore ob plačilu kazenskega postopka. V počastitev te zgodovinske obletnice, ko se je — takrat že nekaj let ilegalna — KPJ spopadla z Orjunaši, je založba Partizanska knjiga v Ljubljani že tretjič izdala komentiran stenografski zapisnik kazenske razprave v Celju dne 25., 26. in 27. novembra leta 1924. Z dokumentarnimi fotografijami opremljena knjiga, h kateri je obsežen politično-zgodovinski uvod napisal Dušan Kermavner, je posebno zanimiva za prebivalstvo zasavskih revirjev, za vse delavce in seveda tudi za učitelje zgodovine v osemletkah, srednjih ter na višjih in visokih šolah. Nakup te knjige toplo priporočamo šolam in zasebnikom. Cena knjige: 30 din.

V. T. ARHAR

Edvard Kardelj:

Problemi naše socialistične graditve

knjiga VIII.

Vsebinska osma Kardeljeva knjiga nas popelje v leta 1965, 1966 in 1967. Lahko rečemo, da zajema večino tehtnih problemov tistih let in se jih tudi loteva s stališča, ki je usmerjalo naš nadaljnji razvoj.

Samoupravljanje, ki je danes preželo vse naše delo in prizadevanja, se je takrat šele razvijalo. Avtor pravi v enem od pogovorov: „Socialistična družba mora neprestano spopolnjevati in bogatiti take oblike proizvodnih oziroma družbenoekonomskih odnosov in take oblike samoupravljanja, v katerih bo delovni človek v največji meri mogel neposredno vplivati na materialne in druge možnosti svojega dela in življenja in to predvsem z lastnim prizadevanjem, da bo stalno večal produktivnost svojega dela in da bo z lastnim delom in ustvarjanjem vplival na splošno družbeno produktivnost dela.“

V knjigi obravnava Kardelj tudi vprašanja mladih, financiranje negospodarskih dejavnosti (h katerim sodi tudi šolstvo), idejno-političnih nalog Zveze komunistov Slovenije ter druge aktualne družbene probleme. Malo natančneje naj omenim njegove misli ob osnutku splošnega zakona o sistemu financiranja izobraževanja in vzgoje na seji komisije zvezne skupščine za financiranje izobraževanja, dne 18. januarja 1966. V enem izmed odstavkov pravi: „Kako praktično doseči, da bo tudi delavec v tovarni dojel, da mora iti del njegovega dohodka tudi za razvoj kulture, izobraževanja in znanstvenih ustanov? In kako po drugi strani doseči, da bo tudi prosvetni delavec dojel, da njegov dohodek ne more biti odvisen samo od šolskega spravevala, od njegove kvalifikacije, marveč predvsem od njegovega prispevka k materialnemu rezultatu družbenega dela.“ Lahko rečemo, da so danes zadeve jasne: vsi se zavedamo, da moramo prispevati svoj delež h kulturi in gospodarstvu. In vendar financiranje šolstva kljub temu še ni urejeno.

Za vse bralce, posebno prosvetne delavce in učence, bo Kardeljeva knjiga poučna. Izšla je — kot dosedanjih sedem z enakim naslovom — pri DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE.

Nove strokovne knjige

1. Ivan Andoljšek: Osnovne didaktike. Ljubljana, Zavod za šolstvo SR Slovenije 1973.
2. Thouless Robert: Prava in kriva pota mišljenja. V Ljubljani, Dopolna delavska univerza 1973. (Osebnostno izpopolnjevanje.)
3. Deca revolucije, Beograd, Subnor Srbije i Eksport-pres 1974.
4. Branislav Šoškić: Ekonomska cena obrazovanja. Beograd, Savremena administracija i Institut za ekonomska istraživanja 1974.

Tukaj? — Ken Heyman, ZDA

Neža Maurer:

Ogenj do zadnjega diha

Ne glede na dosedanje literarno delo Neže Maurer je zadnja pesniška zbirka „Ogenj do zadnjega diha“ vsebinsko celostno izpovedno sporočilo. Prav gotovo lahko iščemo vzroke za tako celostnost v pesničinem doživljajskem področju. ki spriči usodnosti zadobi dominanten obseg in izraznost. Izguba moža je srčika pesniške zbirke, ob tem pa je pesnica našla dovolj razsežnosti, da je sledila loku čustveno-doživljajskih vzgibov od ljubezenske radosti in predanosti, prek vitalističnega slavošpeva ljubezni, ki je hkrati življenje, pa do senc tistih slutenj, ki zadobijo tragično mero v spoznanju, da je tudi ljubezen kot človek del minljive narave, do zavesti težke izgube, ki v bolečini nenadoma zamagli smisel bivanja in na mah ustvari prepaše med živim in neživim.

Kakor je v razvejanem svetu sodobne poezije dokaj popularna krilatica, da je treba preseči doseženo in se odmakniti od že znanega, pa je v taki postavitvi treba videti predvsem prizvok formalnih in izraznih težav v nasprotju s pesniško realiteto. Ne da bi posebej načenjali preširoko in zapleteno vprašanje, je treba vendarle vedeti: v razponu mnogoobrazne poezije sedanjosti morda nima stvarno povedana vezana beseda glasbenih zagovornikov, ni pa moč prezreti, da ima lep krog odjemalcev. In nazadnje se izkristalizira, da resnično umetniško delo ni odvisno od formalnih in izraznih rešitev, pač pa od celosti umetniškega dela kot takega.

K zgolj nakazanemu problemu je treba pomisliti tudi na to: ne glede na spoznanja o osnovah človekovega bivanjaškega kroga, ne glede na pesniške podobitve le-teh miselnih, doživljajskih in čustvenih spremljevalcev življenja, je izkušnja posameznika vselej tista, ki prek logosa zadene človeka v vsej doživljajski možnosti, kar pač umetnost potrjuje na različne načine ob istih ali sorodnih vprašanjih. Prav to, da nihče ne doživlja in rcali enako ob istem, daje poeziji tako rekoč neizčrpne možnosti.

Spriči tega se nam razodeva zbirka „Ogenj do zadnjega diha“ kot preprosta upodobitev pesnice, ob tem pa je razviden polni življenjski utrip v mozaiku doživljajskih utrinkov, kjer ji je čustveni element enako pomemben kot lepota ali meditativna prvina, ki seva iz doživljajškega področja. Tu in tam je mogoče, da je življenjska vsebina pred pesniško upodobitvijo. Predvsem zna biti Neža Maurer neposredna in stvarna, brez sprenevanja in z impulzivno odprtostjo. Metaforika je sveža, sosskladna z načinom njenega pesniškega izražanja, tu in tam pa ostaja povedna. Verzi niso tradicionalni, zato pa gibki in ritmično polni. Vsebinski krog zbirke „Ogenj do zadnjega diha“ je take narave, da bo v poetičnosti stvarnih odsefov našel odmev zlasti pri bralcih, ki jim je blizu neposredno zrcaljenje človekovih čustev in doživljanj v razumljivi poetični govorici. Za lepo opremo zbirke je poskrbel Matjaž Vidic.

I. G.

Mica Škerlavaj: Najdenka

Kljub mnenju da dela, ki se kakorkoli ukvarjajo s tematiko zadnje vojne, počasi prerašča neka posebna — rekli bi — partizanska patina, nas še vedno pritegnejo: predvsem tisti izjemni človekov položaj, ki je tudi odnose med ljudmi naredil izjemne. Sem sodi n. pr. pripoved matere, ki je prepustila svojega, komaj rojenega otroka, skrbi tujih. To je pripoved Mice Škerlavajeve „Najdenka“, literarni prvenec, ki je pred kratkim izšel pri založbi Borec v Ljubljani.

Preprosta, iskreno občutena pripoved je to, posvečena Zihlerovi mami in vsem tistim, ki so „stisnile mala, neboljena bitja v svoje toplo naročje“ — kot pravi avtorica. Pripoved o otroku in postarni ženi, ki je začutila, da njena vloga kljub temu, da je vzgojila revolucionarne sinove, še ni končana; vmes pa se prepletajo drobne vezi ljubezni med starši in otroki. In veliko takih vezi je bilo, zakaj veliko je bilo tudi ločenih otrok med zadnjo vojno: samo v Ljubljani nekaj sto.

Vse to je do sedaj v množici velikih, hrupnejših dogodkov ostalo nekako skrito, ohranjeno le v srcih prizadetih ljudi. In zato je tudi pripoved Škerlavajeve dobrodošla na naših knjižnih policah. Ne zaradi velike literarne vrednosti, ampak kot delo, namenjeno širokim množicam — v premislek in opozorilo: da je lahko velika človeška ljubezen zaradi nečloveških razmer — še večja.

MARJANA VONČINA

Marksizem in vzgoja

Pojem „marksizem“ se je pojavil v prvi polovici XIX. stol. kot rezultat družbenega razvoja in razvoja znanstvene in filozofske misli; pomeni tvorno povezovanje znanosti z delavskim gibanjem. Marksistična pedagogika pa je znanstvena pedagogika, ki proučuje probleme vzgoje in izobraževanja ter dosega svoje učno-vzgojne smotre na metodološkem temelju marksizma. Je torej pedagogika, ki s svojimi spoznanji omogoča uresničevanje socialističnih vzgojnih smotrov. Zato so knjige, ki govorijo o pomenu in potrebi aplikacije marksističnih načel na področju vzgoje in izobraževanja, še posebno dobrodošle in koristne.

V sodelovanju z Združenjem pedagoških akademij SR Hrvatske je osižeška založba „Glas Slavonije“ v knjižni zbirki „Marksistična tribuna“ izdala manjši marksistični priročnik za prosvetne delavce, katerim je družba zaupala vzgojo, izobraževanje in pravilno svetovnonazorsko oblikovanje razvijajočih se osebnosti mladih generacij.

Priročnik „MARKSIZAM I ODGOJ“ vsebuje tri pomembna poglavja. Prvo razglablja o nekaterih vprašanjih marksizma v XX. stol. (dr. Predrag Vranički), drugo govori o odnosu marksizma do pojma „nacija“ (dr. Veljko Cvjetičanin), tretje pa obravnava religijo in ateizem na področju vzgoje in izobraževanja (dr. Esad Čimić). Knjiga stane 20 din.

V. T. ARHAR

Vsem osnovnim šolam v SRS

PONOVO OPOZARJAMO, da je v začetku šolskega leta 1973/74 zmanjkalo učil za novo matematiko. Medtem je zaradi podražitve materiala tudi proizvajalec dosedanje cene povišal. Da bi vam jeseni lahko učila pravočasno poslali, vas prosimo, da nam v najkrajšem času pošljete naročilo, katera učila iz navedenega seznama potrebujete:

I. Učila za učitelja

Ploščice iz stiropora
Ploščice z magneti (ekvivalent prvim)
Pozicijsko računalno veliko
Vrtimo in obračamo
No Ma številčni sestav (večbarvne kocke)

50,00 dinarjev
150,00 dinarjev
226,00 dinarjev
175,00 dinarjev
420,00 dinarjev

II. Učila za učence

Ploščice za 1. razred (od 1. do 4. razreda)
Krožci za 1. razred
Ravnice s šablonami
Matematični znaki (na kartonu — perforirana pola)
Šablona za matematične znake (na kartonu)
Navedena učila kupijo šole ali učenci sami!

19,00 dinarjev
13,00 dinarjev
1,60 dinarja
1,50 dinarja
1,50 dinarja

Barvni trakovi (uporaba od 1. do 4. razreda)
Navodila za uporabo barvnih trakov (knjižica)
Vrtimo in obračamo (uporaba od 2. do 4. razreda)
Pozicijsko računalno za skupino (od 2. do 4. razreda)
Navedena učila morajo za razrede zagotoviti šole!

35,60 dinarja
5,00 dinarjev
33,90 dinarja
36,90 dinarja

Šolam, ki se bodo prijavile pravočasno na naše obvestilo, zagotavljamo za novo šolsko leto pravočasno dobavo.

Seznam učil, ki jih potrebujete, pošljite na naslov:

Državna založba Slovenije

Oddelek učil, Ljubljana, Trubarjeva 27

Nenavadni pogovori

Za človeka ni značilno le to, da svojemu ravnanju postavlja različne smotre, ampak tudi to, da je sposoben svoja dejanja usmerjati k zelo oddaljenim smotrom. Vendar je to lastnost zrelega odraslega človeka. Majhnemu otroku to še ni mogoče. Hoče takojšnje zadovoljitve svojih potreb in želja. Takšno takojšnje zadovoljevanje potreb in želja pa pogosto ovira ali celo preprečuje doseganje različnih bolj oddaljenih smotrov. Gre za neke vrste ekonomijo. Če človek svoja dejanja postavlja v službo svojih neposrednih želja in smotrov, mu pač ne ostane dovolj časa in moči za hojo k bolj oddaljenim smotrom. Ostaja v območju sprotne oportunistične ravnanj, med katerimi ni neke ravne vezne niti h kakšnemu bolj oddaljenemu smotru. Tak način vedenja se zelo nazorno kaže pri ravnanju z denarjem. Kdor hoče takoj zadovoljiti vse svoje neposredne želje in ni sposoben usmerjati svojih dejanj k bolj oddaljenim smotrom, bo ves svoj denar sproti zapravlil. Seveda mu zato ne bo ostalo ničesar, s čimer bi si lahko kupil kakšne večje oziroma vrednejše stvari. Zakaj za večje nakupe je dalj časa potrebno zbirati in hraniti denar.

Za razliko od neposrednega zadovoljevanja lastnih potreb in želja oziroma ravnanja v službi neposrednih bližnjih smotrov pa omogoča človeku usmerjenost k bolj oddaljenim smotrom večje dosežke.

Takšen način ravnanja pa zahteva osebno zrelost. Človek mora biti sposoben, da se odreka zadovoljevanju različnih trenutnih želja in odlaga tudi zadovoljitev različnih trenutnih manj važnih potreb.

Skupne radosti

Obstaneva pred vrati naše jubilatke. Še enkrat skušava obuditi kratke pogovore s tistimi, ki jo поблиže poznajo. Našo učiteljico tov. Ano Zlendrovo namreč, ki je v letošnjem maju praznovala med nami še vsa sveža, vedra in delavna svojo sedemdesetletnico.

„Dobra je, toda s tem povem le malo. Res da je zahtevna, toda s tem nas je mnogo naučila, morda prav ona še največ. Vem, da se je bom spominjala dolgo, morda vse življenje, kajti ona je bila tista, ki me je pripravila, da sem se redno učila,“ sega vase njena nekdanja učenka Majda.

„Na zunaj je stroga, v notranjosti pa se skriva njena neizmerna ljubezen do otrok in gora,“ se čustveno razvname Iz-tok, midve pa sva začudeni nad tako izjavo fanta, ki ga sicer pozna kot dokaj neresnega, včasih osornega sedmošolca.

Planinki Inge in Tatjana nama pripovedujeta: „Tov. Zlendrova vodi našo planinsko organizacijo. Iz ljubezni do narave kljub svoji visoki starosti ni opustila planinarjenja in se z našimi planinci skoraj vsako soboto odpravi na izlet. Z veseljem gleda, kako mladi navdušeni hodijo v planine, v katerih najdemo skupne radosti. Kljub veliki odgovornosti za mnoge otroke se vedno znova poda na zahtevne poti. Vsi jo imajo radi in jo spoštujejo.“

Tudi njena kolegica nama je z veseljem veliko povedala o njej in tako pomagala, da nama je bila notranja podoba naše slavljenke vedno bolj jasna: „Vsi vemo, kdo je tovarišica, ki začne z delom že veliko prej, preden zvonec naznani začetek pouka, in ne zapusti šolske zgradbe, dokler ni z največjo natančnostjo opravljeno vse delo. Vsi občudujemo njeno neumorno zagnanost, marsikdo pa se sprašuje, od kod jemlje toliko moči. Del odgovora na to vprašanje je gotovo v tem, da opravlja delo z velikim veseljem in ljubeznijo. Občudujem jo, ker nikoli ne odklanja novosti, ki jih moramo uvajati pri pouku, nasprotno — neprestano tudi sama išče nekaj novega. Ko vsa predana svojemu delu posreduje mladim ljudem svoje prepričanje in spoznanje, sega globoko v oblikovanje njihovega odnosa do življenja in soljudi. Zelo tovariški je tudi njen odnos do sodelavcev; z velikim veseljem pomaga, kadar ve, da je njena pomoč zaželená.

Zato je tudi prav, da je bila med prvimi nagrajenci ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti.

Čas je, da potrkava. In že naju pristrčno vabi njen nasmejani obraz.

Med nami pa se razplete tale pogovor.

Midve: Poznamo vas kot dobro učiteljico — in zanimalo, kaj so vaši glavni smotri pri pouku.

Tov. Zlendrova: Želim in se

trudim, da spoznam sposobnosti, lastnosti in znanje posameznih učencev, kar mi omogoča individualno delo pri rednem pouku.

Novi učni načrt nam je odprl široko pot, na kateri spoznavamo in dojemamo življenje, okoli in naravo po lastnih opazovanjih. Pouk je tako res življenjski in pritegne slehernega učenca. V zvezi s takim poukom je v pedagoškem procesu važen skupinski pouk, voden z diferenciacijo, pri katerem tudi učenci, ki težko dojemajo, pridobijo osnovno znanje.

Midve: Na naši šoli ste mentorica za Veselo šolo. Bi nam o tem kaj povedali?

Tov. Zlendrova: Pionirski list že peto leto objavlja Veselo šolo kot zabavno-poučno gradivo za učence od 3.—8. razreda osnovne šole.

Že pred petimi leti sem vključila svoje učence v to tekmovanje. Večkrat so že dosegli naslov šolskega, občinskega ali medobčinskega prvaka.

Midve: Poznamo vas tudi kot mentorico Planinskega društva.

Tov. Zlendrova: To področje me neizmerno veseli. Navdušena sem, ker je na naši šoli včlanjenih 264 pionirjev — mladincev. V Ljubljani je naša šola tista, ki ima največ mladih planincev.

V zgodnjih sobotnih urah prihajajo ti mali gomiki na železniško ali avtobusno postajo, opremljeni z nahrbtniki, obuti v gozdarje, nekateri s planinskimi klobučki, na katerih se sveti že lepo število planinskih značk.

Letos imamo za seboj že 19 izletov. Na njih uživamo lepote prečudovite narave, se srečujemo z raznimi živalmi, pogovarjamo se o cvetju, grmovju, drevju ob poti. Opazujemo onesnaženje zraka in okolja, otroci pa spoznavajo, da moramo sami varovati naravo.

Vsak naš izlet je novo doživetje za otroke in zame. Vsak nam zapusti v spominu kakšen prijeten dogodek.

Mladi planinci tekmujejo tudi za planinske značke. Pravila za osvojitve značk so precej zahtevna. Za bronasto morajo osvojiti šest vrhov, med njimi tri nad 1000 m.

Letos je Planinska zveza podelila že 42 bronastih značk našim vrlim planincem, med njimi sta bila dva iz prvega razreda.

Moja velika želja je, da bi se v Planinsko društvo vključilo čimveč pionirjev.

Po tem pogovoru sva razumeli, kako veliko željo je izrekel tov. ravnatelj, ki je naši dragi tov. Zlendrovi zaželel, da naj bo še dolga leta tako vedra, tako čvrsta, tako planinska!

Tudi midve se iz srca pridružujemo tej želji.

SUZI HORVAT
in MOJCA DOLINAR,
članici literarnega krožka osnovne šole Valentin Vodnik, Ljubljana

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

Dopust vzgojiteljic

VPRAŠANJE: Menimo, da imajo lahko vzgojiteljice 30 dni dopusta oziroma največ toliko, kot trajajo šolske počitnice. Naš samoupravni sporazum določa dodatne dni dopusta za vzgojiteljice z majhnimi otroki. Ali se lahko ti dnevi odobrijo tudi tistim vzgojiteljicam, ki so že iz drugih osnov pridobile 30 dni dopusta?

Nerešeno je tudi vprašanje delovnega časa medicinskih sester; ali imajo tudi one pravico do 30 dni dopusta?

Vzgojno-varstveni zavod

ODGOVOR: Zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci (Ur. list SRS, 18/74) določa, da lahko traja letni dopust praviloma najmanj 18, največ pa 30 delovnih dni v posameznem koledarskem letu. Gornja meja 30 dni pa se lahko pomakne navzgor še za 6 delovnih dni, tako da imajo delavci, ki imajo 30 let pokojninske dobe in 55 let starosti oziroma delavke z najmanj 25 let pokojninske dobe in s starostjo 50 let, lahko tudi 36 dni rednega letnega dopusta. Ker je praviloma gornja meja dopusta 30 dni, je torej mogoče delavkam priznati še dodatne dni dopusta, ki jim po samoupravnem sporazumu pripadajo na račun otok le, če izpolnjujejo navedene pogoje.

Ker poslujejo vzgojno-varstveni zavodi tudi med počitnicami, za vzgojitelje ne velja določilo, da morajo izrabiti dopust med šolskimi počitnicami, pa tudi to ne, da je njihov dopust lahko tako dolg kot šolske počitnice.

Določila zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti za predšolske otroke ter zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih delavcev med delavci in zasebnimi delodajalci veljajo za vse delavce v združenem delu — torej tudi za medicinske sestre, ki so zaposlene v vrtcih. Glede pravic in obveznosti jih je torej treba izenačiti z drugimi delavci v vzgojno-varstveni ustanovi.

T. Š.

Osebni dohodek kurjača

VPRAŠANJE: Na razpisano delovno mesto kurjača smo dobili samo eno prijavo. Tako smo na to delovno mesto sprejeli visoko kvalificiranega zidarja in mu dali njegovi kvalifikaciji ustrezen osebni dohodek. Nekateri člani delovne skupnosti pa menijo, da mu pripada le tak dohodek kot priučenemu delavcu, upoštevajoč delovno dobo.

Osnovna šola

ODGOVOR: V naši rubriki smo že nakazali možnost, da lahko delovne organizacije izrabijo možnost, da priznajo nekvalificiranim delavcem kvalifikacije, če delo dalj časa in v redu opravljajo. Tako jim omogočijo, da pridejo do višjega osebnega dohodka. Posebej smo to možnost poudarili za kurjače, katerih delo je težko in jih je tudi težko dobiti. Ker ima vaš kurjač celo visoko kvalifikacijo, kar je prava redkost za te poklice, mu po samoupravnem sporazumu pripada kalkulativen osebni dohodek visoko kvalificiranega delavca. Vsi pomisleki,

kot je vaš, pa so — če že ne neprimerni, pa prav gotovo nerazumljivi.

T. Š.

Nepopolna izobrazba

VPRAŠANJE: Sem izredna študentka višje šole za telesno kulturo in absolventka prve stopnje na omenjeni šoli. Na moje delovno mesto kandidirata kolegici, ki bosta ob razpisu izpolnjevali pogoje glede izobrazbe. Ali zakon daje možnost, da se zaposlim na oddelku podaljšane bivanja, saj ni mogoče, da bi diplomirala v zakonitem roku?

ODGOVOR: Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli (Ur. I. SRS, 31/72) določa roke, v katerih si morajo učitelji pridobiti zahtevano izobrazbo. Prvi rok je določen — konec šolskega leta 1973/74 in velja za tiste, ki so imeli ob uveljavitvi tega zakona, to je avgusta leta 1974, več kot pet let delovne dobe. Drugi daljši rok, ki je določen do konca šolskega leta 1974/75, pa velja za tiste, ki so do omenjenega datuma izpolnili 15 let delovne dobe ali pa imajo zahtevano stopnjo izobrazbe, vendar iz druge stroke, kot se zahteva za njihovo delovno mesto. Učitelji, ki si v zakonitih rokih ne bodo pridobili zahtevane izobrazbe, ne bodo mogli več opravljati dela na sedanjih delovnih mestih. Torej vas je šola celo dolžna premestiti na drugo delovno mesto, ustrezno vaši izobrazbi, seveda, če ga ima. Menimo, da ni ovir, da se ne bi zaposlili v oddelku podaljšane bivanja.

T. Š.

Premestitev

VPRAŠANJE: Na šoli poučujeva dva učitelja telesno vzgojo. Če je potrebno, izpeljeva nadomeščanje tako, da učence pri pouku združiva, torej poučuje eden dva razreda skupaj. Zanima me, če je svet šole ravnal pravilno, ko je zavzel stališče, da za tako delo v združenih oddelkih učitelju ne pripada dodatni honorar? Pred nedavnim je temeljna izobraževalna skupnost ukinila eno delovno mesto profesorja za telesno vzgojo, zato so tovarišico premestili v oddelek podaljšane bivanja.

ODGOVOR: Osebni dohodek delavca se določi po osnovnih merilih, določenih vnaprej v delovni organizaciji in v skladu z osnovami in merili, ki jih določata samoupravni sporazum in družbeni dogovor. Ker samoupravni sporazum ne določa dodatka k osebnemu dohodku za primer združevanja oddelkov, je lahko svet šole sprejel sklep, da se dodatek v takih primerih ne prizna.

Premeščanje delavcev je mogoče le ob upoštevanju določil zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu. Delavca je mogoče premestiti na drugo delovno mesto, če to delovno mesto ustreza njegovi strokovni izobrazbi oziroma stroki ter drugim njegovim delovnim sposobnostim. Če pa temeljna izobraževalna skupnost in svet šole menita, da je bilo eno delovno mesto učitelja telesne vzgoje preveč, bo tovarišica težko izpodbijala premestitev v varstveni oddelek — zaradi neustrezne izobrazbe.

T. Š.

RDEČEMU KRIŽU SLOVENIJE

čestitam o ob njegovem jubileju — 30-letnici humanega delovanja — in obljubljam, da bomo vselej njegovi zvesti sodelavci.

V imenu vseh prosvetnih delavcev, uredništvo in uprava „Prosvetnega delavca“

DARUJTE KRI — REŠUJTE ŽIVLJENJA SAMO KRI — NADOMESTI KRI

Objavljamo seznam krvodajalskih akcij v juniju 1974, da bi se občani navedenih občin in krajev lahko čimprej prijavili občinskemu odboru Rdečega križa, kateri dan želijo priti na odvzem krvi.

Ker samo kri nadomesti kri, je razumljivo, da si jo z darovanjem zagotovimo tudi sebi in svojim najbližjim, če bi jo potrebovali. Dolžnost zdravih prebivalcev je, da kri darujejo vsaj nekajkrat v življenju, saj je nehumano zanašati se samo na solidarnost drugih. Dajanje krvi je odsev človečnosti, zato Rdeči križ pričakuje, da bodo prišli na odvzem krvi vsi zdravi občani.

JUNIJ

Kočevje	11., 12., 13.	Krško	21.
Ljubljana-Center	14.	Cerknica	22.
Senovo	18.	Sevnica	25., 26., 27.
Brestanica	19.		
Kostanjevica	20.		

REPUBLIŠKI ODBOR RKS
OBČINSKI ODBORI RK

Športne igre posebnih osnovnih šol Slovenije

7. in 8. junija bodo v Ljubljani VI. republiške športne igre posebnih osnovnih šol.

Začetek športnih iger sega v leto 1969. Od takrat dalje pa se iz leta v leto razvijajo in postajajo tradicionalna športna manifestacija učencev posebnih osnovnih šol iz vse Slovenije.

V predtekovanju je sodelovalo več kot 1000 pionirjev in mladincev, ki so najprej preizkusili svojo spretnost, moč, hitrost in še vrsto drugih sposobnosti med svojimi vrstniki na šolah. Izbrani nato tekmujejo na območjih igrar na Koprskem, Goriškem, Dolenjskem, Gorenjskem, v Pomurju ali pa v Mariboru, Celju ali Ljubljani. Najbolje uvrščeni se udeležijo republiškega tekmovanja.

Prireditelj prvih športnih iger pred šestimi leti je bila posebna osnovna šola Celje, naslednje leto so bile igre v Ravnah na Koroškem, nato v Novi Gorici, Kranju in Mariboru. Letošnje tekmovanje bo potekalo na igrišču Slovana v športnem parku Kodeljevo. Sodelovalo bo blizu 300 učencev. Tekmovali bodo v malem nogometu, v igri med dvema ognjema ter v teku na 60 m, skoku v višino, metu žogice ter v krosu.

Ob koncu vsakega tekmovanja prejmejo najboljši posamezniki in ekipe medalje in diplome. Odličja podeljujejo znani športniki ali športni delavci. Tako so se tekmovalci že seznanili z Mirom Cerarjem, Petrom Štefančičem, Tošom Primožičem, Leonom Štrukljem. Letos bodo spoznali Iva Daneva in Tineta Rozmana. Udeleženci iger se spoznajo tudi z mestom — gostiteljem. Prijateljske stike, ki so jih že navezali na igrišču, poglobijo še na skupnem izletu. Ob letošnjih športnih igrah, katerih pokrovitelji so: skupščina mesta Ljubljane, Tovarna dekorativnih tkanin, Ljubljana Com-

merce in Mestno društvo za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam, si bodo tekmovalci in njihovi spremljevalci ogledali baletno predstavo Labodje jezero.

V zavesti vsakega posameznika je, da predstavlja šolo, mesto. Zato prav vsi pokažejo veliko borbenost, vztrajnost in pripadnost. Veselijo se zmaga in uspehov, navadijo pa se prenašati tudi poraze. Z uspehi in s sodelovanjem pridobivajo obču-

tek veljave in pomembnosti, ki ga imajo tudi naši učenci v socialistični skupnosti.

Republiške športne igre posebnih osnovnih šol potekajo pod geslom RADOST IN PRIJATELJSTVO NA ŠPORTNEM IGRIŠČU — POMOČ IN RAZUMEVANJE V ŽIVLJENJU. Prireditelj VI. republiških športnih iger POŠ Vzgojni zavod Janeza Levca

Revija slovenskih prometnih filmov in podelitev priznanj

Svet SRS za preventivo in vzgojo v cestnem prometu je letošnjega 7. maja pripravil v prostorih Kluba poslancev SRS v Ljubljani prijetno srečanje predstavnikov in članov svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, predstavnikov šol, šolskih organov, predstavnikov Avto-moto in šoferske organizacije, predstavnikov sredstev javnega obveščanja in drugih institucij, ki se kakorkoli ukvarjajo z vzgojo in preventivo v cestnem prometu.

Uvodno besedo je imel predsednik republiškega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Boris Čizmek-Bor, ki je na kratko orisal dosedanje delo svetov in bogat prispevek udeležencev pa tudi organov in ustanov, ki pomagajo uresničevati program prometne vzgoje pri družbeni samozasčiti. Posebej je poudaril pomen in vlogo sredstev javnega obveščanja na področju prometne vzgoje in izobraževanja občanov.

Ob tej priložnosti je organizator pripravil revijo slovenskih prometno-vzgojnih filmov in podelil priznanja republiškega

sveta značke „SPV“ z zlatim, srebrnim in bronastim vencem ter diplome filmskim sodelavcem IV. mednarodnega festivala filmov o prometni varnosti.

Značke z zlatim vencem za 10 in večletno uspešno neprekinjeno delo na področju prometno-preventivne dejavnosti je prejelo 35 „prometno-vzgojnih“ aktivistov.

Značko s srebrnim vencem je prejelo 20 članov, ki 5 in več let uspešno delujejo na tem področju.

Za 3-letno aktivnost pa je značke z bronastim vencem prejelo 22 zaslužnih članov.

Projekcija promeno-vzgojnih filmov je obsegala naslednje filme: Kaj veš o prometu, Kolo s pomožnim motorjem, Pred izpitom, Onesnaženje okolja, Objektivni vzroki, Gradnja avtoceste, Avtocesta (označbe itd.) in Moj prometni vsakdan.

Vse to so filmi novejšje izdelave, bogato gradivo, ki bo uporabno pri nadaljnji vsestranski prometni dejavnosti, posebno v šolstvu.

MARJAN METLJAK

GLASBENA ŠOLA RISTO SAVIN ŽALEC

razpisuje delovna mesta:

- dveh učiteljev za klavir, PRU ali P
- učitelja za kitaro, PRU ali P
- učitelja za harmoniko, PRU ali P

Razpis velja do zasedbe delovnih mest. Pismene ponudbe pošljite na naslov šole.

Svet VZGOJNO-VARSTVENEGA ZAVODA VELENJE

razpisuje prosti delovni mesti:

- dveh vzgojiteljic, VZG

Delovni mesti sta razpisani za oddelka v Pesju. Stanovanj ni.

OSNOVNA ŠOLA RODNI VRH

razpisuje prosta delovna mesta

- treh učiteljev razrednega pouka

Učitelji dobijo pri osebnem dohodku dodatek za težje delovne razmere.

Pogoj za sprejem je: U ali PRU, za razredni pouk.

OSNOVNA ŠOLA XV. SNOUB-BELOKRANJSKA V METLIKI

razpisuje naslednja delovna mesta:

- učitelja za slovenski in angleški jezik ali slovenski in srbohrvaški jezik (ali knjižničarja) — PRU, P (stanovanje po dogovoru!)
- učitelja razrednega pouka (za podaljšano bivanje in delno malo šolo) — U, PRU
- vzgojiteljice v otroškem vrtcu — lahko tudi razredni učitelj (starejša skupina — celoletna mala šola) — VZG ali U, PRU (stanovanje po dogovoru!)

Vsa delovna mesta za nedoločen čas od 1. septembra 1974 dalje. Prijave sprejema 14 dni po objavi ravnateljstva šole.

OSNOVNA ŠOLA KRIMSKI ODRED PRESERJE

razpisuje prosti delovni mesti za nedoločen čas:

- učitelja za slovenščino in matematiko v V. razredih, U ali PRU
- učitelja za kombinirani oddelek na Rakitni, U ali PRU

Nastop službe 1. septembra 1974

GIMNAZIJA „FRAN MIKLOŠIČ“ LJUTOMER

razpisuje prosta delovna mesta:

- profesorja zgodovine in zemljepisa
- profesorja biologije in kemije
- profesorja angleščine in nemščine ali nemščine in angleščine

Kandidati naj pošljejo pismene prošnje, kolkovane z državnim kolkom za 2 din, z dokazili o izobrazbi in življenjepis na ravnateljstvo gimnazije v 15 dneh po objavi v Prosvetnem delavcu.

25-letnica mature

Maturante mariborskega učiteljskega iz leta 1949 vabimo na srečanje ob 25-letnici mature — znova v Mariboru.

Pridite vsi! Srečanje bo v hotelu SLAVIJA.

Prijavite se Marici Černič, 62000 Maribor, Goriška ul. 19/b

Obvestilo

Obveščamo vse učitelje, ki so leta 1944 poučevali v partizanskih šolah na Kozjanskem, da bo 11. avgusta 1974 ob 10. uri odkritje spominske plošče na stari šoli na Planini pri Sevnici. Ta svečanost bo posvečena 30. obletnici osvoboditve Planine in drugega Kozjanskega.

Vse nekdanje partizanske učitelje vljudo vabimo, da se udeležijo omenjene svečanosti. Prosim, da do 1. julija 1974 pošljejo svoje naslove Občinskemu odboru ZZB NOV Šentjur pri Celju zaradi dostave vabil.

Maturantke učiteljskega v Mariboru, letnik 1954!

Ob 20. obletnici mature se zberemo 15. junija 1974 ob 20. uri v Mariboru, v hotelu SLAVIJA. Prenočišče si lahko rezervirate na telefon 062-23661. OBVESTI SOŠOLCA!

GIMNAZIJA KOPER

ponovno razpisuje delovna mesta:

- dveh učiteljev za glasbeni pouk, P
- učitelja za nemški in slovenski jezik, P
- učitelja za zgodovino-sociologijo, P
- učitelja za likovno vzgojo, P
- učitelja za tehnično vzgojo, P
- laboranta za fiziko, PRU
- treh učiteljev za matematiko, P
- učitelja za geografijo, P

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS in izobraževalna skupnost SRS — Izhaja štirnajstrednevo med šolskim letom — Ureja uredniški odbor — Glavna in odgovorna urednica Neža Maurer, namestnica urednice Marjana Kunej, tehnična urednica Tea Dominko.

Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/1, telefon 315-585. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1/1, telefon 22-284, poštni predal 355-VII.

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Letna naročnina: 30 din za posameznike, za šole in druge ustanove 55 din — Št. tek. računa: 50101-678-47093

Tiska ČZP Ljudska pravica. ISSN 0033-1643.

III. OSNOVNA ŠOLA MURSKA SOBOTA — odbor za medsebojna delovna razmerja

razpisuje prosti delovni mesti:

- učitelja telesne vzgoje za nedoločen čas — PRU ali P
- učitelja v oddelkih podaljšanega bivanja v V. razredu za nedoločen čas, PRU ali P (prednost ima učitelj matematike in fizike)

Rok za prijave do 25. junija 1974, nastop službe s 1. septembrom 1974.

Odbor za medsebojna razmerja delavcev pri OSNOVNI ŠOLI JOŽE SREBRNIČ DESKLE

razpisuje delovna mesta:

- predmetnega učitelja za zgodovino in zemljepis za nedoločen čas — PRU ali P za zgodovino in zemljepis
- vzgojiteljice v VVO za nedoločen čas
- vzgojiteljska šola s sklepnim izpitom
- predmetnega učitelja za angleški jezik
- za določen čas — za čas porodniškega dopusta
- nastop službe 1. septembra.
- vzgojiteljice v VVO
- za določen čas — za čas porodniškega dopusta
- nastop službe 1. septembra.

Prijave pošljite na upravo šole 15 dni po objavi razpisa. Stanovanj ni.

Svet delovne skupnosti OSNOVNE ŠOLE NARODNEGA HEROJA MARTINA KOTARJA ŠENTJERNEJ — občina Novo mesto

razpisuje naslednja prosta delovna mesta za nedoločen čas:

NA CENTRALNI ŠOLI V ŠENTJERNEJU

- pomočnika ravnatelja
- učitelja za telesno vzgojo, PRU
- učitelja za fiziko-tehnični pouk, PRU
- učitelja za biologijo-kemijo, PRU

Pod a) mora kandidat izpolnjevati pogoje za učitelja osnovne šole in imeti najmanj 5 let prakse s strokovnim izpitom. Prednost imajo učitelji, ki že delajo na šoli.

Za vsa razpisana delovna mesta stanovanja po dogovoru. Avtobusne zveze z Novim mestom in Brežicami zelo ugodne.

NA PODRUŽNICI OREHOVICA

— dveh učiteljev za razredni pouk (čisti oddelki) U ali PRU Stanovanja po dogovoru. Možnost prevoza s šolskim avtobusom iz Šentjerneja (4 km). Poseben dodatek. Nastop službe za vsa razpisana delovna mesta: 1. septembra 1974.

Svet sprejema prijave 15 dni po objavi.

OSNOVNA ŠOLA SAVO KLADNIK SEVNICA

razpisuje delovno mesto:

- učitelja razrednega pouka na podružnični šoli RAZBOR — za nedoločen čas.

Osební dohodek z dodatkom za težje delovne razmere in kombiniran pouk je približno 4500,00 din. Rok prijave je 15 dni po objavljenem razpisu. Kandidati naj pošljejo prijave na naslov: Osnovna šola Savo Kladnik Sevnica — razpisna komisija. O izbiri bodo obveščeni v 7 dneh po končanem razpisu.